



ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**Ακαδημαϊκό έτος 2007-2008
Τόπος Θεσσαλονίκη
Ημερομηνία 04-07-2008**

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος	2
1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης	4
2. Παρουσίαση του Τμήματος	7
3. Προγράμματα Σπουδών	13
3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών.....	13
3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.....	16
3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών.....	17
4. Διδακτικό έργο	19
5. Ερευνητικό έργο	27
6. Σχέσεις με κοινωνικούς/πολιτιστικούς/παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς	31
7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης	33
8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές	36
9. Συμπεράσματα	41
10. Σχέδια βελτίωσης	45
11. Πίνακες	48
12. Παραρτήματα	67

Πρόλογος

Η *Εσωτερική Αξιολόγηση* είναι μία τακτικά επαναλαμβανόμενη *συμμετοχική διαδικασία*, η οποία **διαρκεί δύο συνεχόμενα διδακτικά εξάμηνα και επαναλαμβάνεται το αργότερο κάθε τέσσερα έτη.**

Σκοπός της Εσωτερικής Αξιολόγησης είναι να διαμορφώσει και να διατυπώσει το Τμήμα κριτική άποψη για την ποιότητα του επιτελούμενου έργου του με βάση αντικειμενικά κριτήρια και δείκτες κοινής συναίνεσης και γενικής αποδοχής, και με τους ακόλουθους στόχους:

1. Την τεκμηριωμένη ανάδειξη των επιτευγμάτων του Τμήματος
2. Την επισήμανση σημείων που χρήζουν βελτίωσης
3. Τον προσδιορισμό ενεργειών βελτίωσης
4. Την ανάληψη πρωτοβουλιών για αυτοτελή δράση *εντός του Τμήματος*, όπου και εφόσον είναι εφικτό
5. Τη λήψη αποφάσεων για αυτοτελείς δράσεις *εντός του Ιδρύματος*, όπου και εφόσον είναι εφικτό.

Πρόκειται ουσιαστικά για μια διαδικασία αυτοαξιολόγησης, που σηματοδοτεί την ίδια την ταυτότητα του Τμήματος, καθώς αποτυπώνει και αναδεικνύει όλα τα χαρακτηριστικά της λειτουργίας του, θετικά και αρνητικά, και καταγράφει τις φιλοδοξίες του. Κατά τη διάρκεια της Εσωτερικής Αξιολόγησης καταγράφονται τα σημαντικότερα πορίσματα που προκύπτουν από τη σύνθεση των στοιχείων, τα οποία συγκεντρώθηκαν με τη συμμετοχή όλων των μελών του Τμήματος, αναφορικά με το υφιστάμενο και το επιθυμητό επίπεδο ποιότητας και τους τρόπους επίτευξής του.

Η διαδικασία Εσωτερικής Αξιολόγησης ολοκληρώνεται με τη σύνταξη της *Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης* (ΕΕΑ), η οποία εγκρίνεται από το Τμήμα και ακολούθως διαβιβάζεται, μέσω της ΜΟΔΙΠ, στην ΑΔΙΠ, προκειμένου να κινηθεί η διαδικασία Εξωτερικής Αξιολόγησης. Υπεύθυνη για τη σύνταξη της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης είναι η Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ), που ορίζεται από το Τμήμα για τη διάρκεια της Εσωτερικής και Εξωτερικής Αξιολόγησης.

Όπως προαναφέρθηκε, η ΕΕΑ βασίζεται στα στοιχεία που έχει συλλέξει το Τμήμα και που περιλαμβάνονται στις *Ετήσιες Εσωτερικές Εκθέσεις* τους. Ωστόσο, η *Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης* δεν πρέπει να αναλώνεται στην απλή παράθεση των στοιχείων αυτών, αλλά να υπεισέρχεται κριτικά στην ανάλυση και αξιολόγησή τους, με στόχο την συναγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων και προτάσεων που θα οδηγήσουν στην βελτίωση της ποιότητας του Τμήματος. Και τούτο, επειδή, σύμφωνα με τον νόμο 3374/2005, «*η έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης συνεκτιμάται κατά τη λήψη αποφάσεων από τα αρμόδια όργανα σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας της Ακαδημαϊκής Μονάδας ή του ιδρύματος*». Η λήψη αποφάσεων σε επίπεδο Πολιτείας, προϋποθέτει κατά κανόνα το επόμενο στάδιο, αυτό της Εξωτερικής Αξιολόγησης. Δεπτομέρειες σχετικά με το τελικό αυτό στάδιο της διαδικασίας αξιολόγησης θα γνωστοποιηθούν στα Τμήματα κατά το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα.

Το παρόν κείμενο αποτελεί πρότυπο σχήμα δομής και περιεχομένων της *Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης*. Η διάρθρωσή του αντιστοιχεί πλήρως στις βασικές ενότητες των κριτηρίων που αναλύονται στο έντυπο της ΑΔΙΠ με τίτλο «*Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων*» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα: προγράμματα σπουδών, διδακτικό έργο, ερευνητικό έργο, στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης, σχέσεις με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς, διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές. Πέρα από τα ανωτέρω, περιλαμβάνεται στην ΕΕΑ συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της ίδιας της διαδικασίας της εσωτερικής αξιολόγησης μέσα στο Τμήμα, καθώς και τα συμπεράσματα και τα σχέδια βελτίωσης της ποιότητας του Τμήματος.

Γίνεται έτσι ευνόητο ότι η σύνταξη της *Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης* σύμφωνα με το προτεινόμενο *Πρότυπο Σχήμα* και η συμπλήρωση των Πινάκων που την συνοδεύουν (βλ. κατωτέρω, σελ. 14 κ.ε.) προϋποθέτει την σύνθεση στοιχείων που καταγράφονται από όλα τα

μέλη του Τμήματος στα ειδικά απογραφικά δελτία (βλ. Απογραφικό Δελτίο Εξαμηνιαίου Μαθήματος και Ατομικό Απογραφικό Δελτίο Μέλους Εκπαιδευτικού Προσωπικού, στο έντυπο της ΑΔΙΠ με τίτλο «Απογραφικά Δελτία και Ερωτηματολόγιο Μαθήματος/Διδάσκοντος για τους Φοιτητές», Έκδοση 1.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα), και παράλληλα αξιοποιεί τις απαντήσεις στα ερωτήματα που θέτει το τεύχος «Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα. Όλα τα προαναφερθέντα έντυπα, καθώς επίσης και οδηγίες για την συμπλήρωση ή αξιοποίησή τους δημοσιεύονται στον ιστότοπο της ΑΔΙΠ (<http://www.adip.gr>).

Η χρήση του προτεινόμενου ενιαίου *Πρότυπου Σχήματος* για τις εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης όλων των Τμημάτων των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης επιβάλλεται από την ανάγκη αναγωγής των στοιχείων και των συμπερασμάτων που αφορούν τα επί μέρους Τμήματα στο επίπεδο του οικείου Ιδρύματος (Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ) και, τελικά, σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι τα Τμήματα μπορούν να προσθέσουν ή και να εξειδικεύσουν συγκεκριμένα κριτήρια και δείκτες που απηχούν τις ιδιαιτερότητές τους, διευκρινίζοντας σε κάθε περίπτωση με σαφήνεια το περιεχόμενο (τι και πώς;) και τη λογική (γιατί;) της διαφοροποίησής τους. Εύλογο είναι, ιδίως κατά την τρέχουσα, πρώτη εφαρμογή του συστήματος διασφάλισης ποιότητας, ότι δεν θα είναι πάντα δυνατή η κάλυψη όλων των σημείων της έκθεσης. Είναι όμως ευκαίιο σε κάθε περίπτωση το Τμήμα να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να τοποθετηθεί επί όσο το δυνατό περισσότερων από τα σημεία της έκθεσης.

Ευνόητο είναι ότι η ΑΔΙΠ, αντιλαμβανόμενη τον ρόλο της ως αρωγού των Τμημάτων στη διαδικασία διασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητάς τους, παραμένει στη διάθεση των ενδιαφερομένων για να βοηθήσει όπου χρειασθεί.

1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

Η Ενότητα αυτή περιλαμβάνει μια σύντομη περιγραφή, ανάλυση και κριτική αξιολόγηση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης, καθώς και ενδεχόμενες προτάσεις για τη βελτίωσή της.

1.1. Περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα.

Αρχικά, θεωρείται αναγκαία η επισήμανση ότι τούτη η διαδικασία εφαρμόζεται για πρώτη φορά στο Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών (ΒΣΑΣ) του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και συνεπώς, εύλογα παρατηρείται έλλειψη εμπειριών ως προς τη διαδικασία και κάλυψη όλων των σημείων της έκθεσης. Όσον αφορά τη περιγραφή της διαδικασίας που ακολούθησε το Τμήμα, η Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.) απεφάσισε με πλειοψηφία (1 αρνητική ψήφο και 3 λευκά) και μετά από μαραθώνιες συζητήσεις που επικεντρώθηκαν γύρω από την αξιοκρατική και αμερόληπτη διαδικασία αλλά και την σωστή αξιοποίηση των αποτελεσμάτων, να προχωρήσει στη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης. Γίνεται έτσι ευνόητο, ότι το Τμήμα ευελπιστεί ότι τα αποτελέσματα και συμπεράσματα της έκθεσης θα αξιοποιηθούν για τη βελτίωση των συνθηκών διδασκαλίας, έρευνας και συνεργασιών, όπως επίσης και για την περαιτέρω αναβάθμιση της ποιότητας του προγράμματος σπουδών .

Μετά την σχετική ενημέρωση αναφορικά με τη διαδικασία η Γ.Σ. όρισε τα μέλη που απαρτίζουν την Ομάδα εσωτερικής αξιολόγησης (ΟΜΕΑ), η οποία ήταν υπεύθυνη για τη σύνταξη της έκθεσης. Η συλλογή των δελτίων από την ΟΜΕΑ έγινε έγκαιρα, στα χρονικά περιθώρια που ετέθησαν, αφού πρώτα όλοι οι διδάσκοντες συμπλήρωσαν τα δελτία αξιολόγησης των μαθημάτων τόσο των εαρινών όσο και των χειμερινών μαθημάτων για την ακαδημαϊκή χρονιά 2007-2008 και οι φοιτητές συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια μαθήματος/διδάσκοντος. Μικρά προβλήματα παρουσιάστηκαν ως προς τη διαδικασία αποστολής των ανωτέρων δελτίων προς τη ΟΜΕΑ. Μερικά δελτία εστάλησαν σε έντυπη μορφή ενώ άλλα εστάλησαν ηλεκτρονικώς.

1.1.1. Ποια ήταν η σύνθεση της ΟΜΕΑ;

Η ομάδα ΟΜΕΑ αποτελείται από τον Αναπληρωτή Καθηγητή Χάρρυ Παπαπανάγο και από την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ειρήνη Λαγάνη.

1.1.2. Με ποιους και πώς συνεργάστηκε η ΟΜΕΑ για τη διαμόρφωση της έκθεσης;

Τούτο το εγχείρημα απαιτούσε την συνδρομή πολλών οργάνων και ατόμων καθώς η διαδικασία αυτή ήταν πρωτόγνωρη, πολύπλοκη και οι όποιες εμπειρίες ήταν σαφώς περιορισμένες. Στη διαμόρφωση της έκθεσης συνέβαλαν οι κάτωθι:

Ο προσωρινός Πρόεδρος του Τμήματος Καθηγητής Στέλιος Κατρανίδης ο οποίος παρείχε κάθε δυνατή βοήθεια και υποστήριξη στην ΟΜΕΑ

Η Γραμματεία του Τμήματος και ειδικότερα ο Προϊστάμενος Δημήτριος Κατσούκας και ο Διοικητικός Υπάλληλος Φώτης Σαρηγιάννης, οι οποίοι συνέλεξαν τα στοιχεία και ετοίμασαν τους περισσότερους πίνακες που επισυνάπτονται στην έκθεση.

Το μέλος ΕΤΕΠ Ευάγγελος Δάνης, ο οποίος βοήθησε στην συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων από τις διάφορες βάσεις δεδομένων που έχει η Γραμματεία του Τμήματος

Ο Επίκουρος Καθηγητής Φώτης Σιώκης που συνέδραμε στην συμπλήρωση των πινάκων και στη συλλογή στοιχείων, και τέλος οι διδάσκοντες που συνεργάστηκαν για την έγκαιρη παράδοση των απογραφικών δελτίων ώστε να συνταχθεί η υφιστάμενη έκθεση και να κατατεθεί προς συζήτηση στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος.

1.1.3. Ποιες πηγές και διαδικασίες χρησιμοποιήθηκαν για την άντληση πληροφοριών;

Κύρια πηγή άντλησης πληροφοριών αποτέλεσαν τα απογραφικά δελτία των διδασκόντων και των φοιτητών. Τούτες οι απόψεις κατεγράφησαν και χαρακτηρίστηκαν σημαντικές για τη βελτίωση και των εσωτερικών διαδικασιών του Τμήματος. Ως αποτέλεσμα, εκτός από την έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης, προτείνεται η περαιτέρω αξιοποίηση τους, μέσω της Γ.Σ. του Τμήματος, αφού πρώτα διασφαλιστεί το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων. Επίσης στις ερωτήσεις και απορίες της ΟΜΕΑ, κατά την διάρκεια της διαδικασίας, κλήθηκε να απαντήσει η Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας, μέσω του ιστοτόπου της. Τέλος, πολύτιμη πληροφόρηση παρέχουν οι βάσεις δεδομένων που έχει δημιουργήσει το διοικητικό προσωπικό της Γραμματείας του Τμήματός μας.

1.1.4. Πώς και σε ποια έκταση συζητήθηκε η έκθεση στο εσωτερικό του Τμήματος;

Η έκθεση της εσωτερικής διαδικασίας, που σημειωτέον περατώθηκε την 4/7/2008, απεστάλη σε όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος την 27/11/08, μέσω της Γραμματείας του Τμήματος και συζητήθηκε στην άτυπη ΓΣ του Τμήματος την Τετάρτη 3/12-/08 και στην Π.Γ.Σ. 16/28-01-09.

1.2. Ανάλυση των θετικών στοιχείων και των δυσκολιών που παρουσιάστηκαν κατά τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης.

Όπως αρχικά ελέχθη, τούτη είναι η πρώτη φορά που εμπλέκεται το Τμήμα σε διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης. Ερωτήσεις, επιφυλάξεις αλλά και αντιδράσεις ήταν τα κύρια συστατικά που συνέθεταν την αρχική εικόνα.

Αλλά ένα σημαντικό θετικό στοιχείο που αναδείχθηκε από όλη αυτή την διαδικασία θεωρείται, μεταξύ άλλων, η αύξηση του βαθμού αυτογνωσίας που έλαβε το Τμήμα μέσω αυτής της διαδικασίας που ελπίζουμε ότι θα βοηθήσει στην αναβάθμιση της εσωτερικής

λειτουργίας του Τμήματος. Τούτο το εγχείρημα, ουσιαστικά αποτυπώνει και αναδεικνύει τα κύρια χαρακτηριστικά του Τμήματος και καταγράφει την πορεία του. Με τον τρόπο αυτό, δίδεται η ευχέρεια στο ίδιο το Τμήμα να διαμορφώσει μια συνολική εικόνα για την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, την επιστημονική επάρκεια των διδασκόντων, καθώς και την λειτουργία του Τμήματος.

1.3. Προτάσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας.

Προτείνεται η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης να έχει μεγαλύτερη χρονική διάρκεια ούτως ώστε η ΟΜΕΑ να έχει το χρόνο να καταγράψει επαρκώς τις διαδικασίες που ακολουθούνται στο Τμήμα, τα προβλήματα αλλά και τις ανάγκες του Τμήματος.

Η ΟΜΕΑ να απαρτίζεται από περισσότερα μέλη ΔΕΠ (στην προκειμένη περίπτωση η ΟΜΕΑ αριθμούσε 2 μέλη ΔΕΠ), ώστε η κατανομή έργου να είναι ευκολότερη και αποδοτικότερη.

Υπάρχουν ενότητες όπου οι έννοιες δεν είναι κατανοητές ή υπάρχουν επικαλύψεις μεταξύ ενοτήτων.

Η διαδικασία θα πρέπει να περιλαμβάνει και την ενημέρωση του διδάσκοντα, με αντίγραφα των αξιολογήσεων των φοιτητών, όσον αφορά την επίδοσή του και την αποτελεσματικότητα στη διδασκαλία και έρευνα με σκοπό την περαιτέρω βελτίωσή του.

2. Παρουσίαση του Τμήματος

Η Ενότητα αυτή παρουσιάζει συνοπτικά το Τμήμα και τις κύριες παραμέτρους λειτουργίας του.

2.1. Γεωγραφική θέση του Τμήματος (π.χ. στην πρωτεύουσα, σε μεγάλη πόλη, σε μικρή πόλη, συγκεντρωμένο, κατανεμημένο σε μια πόλη κλπ).

Το ΒΣΑΣ είναι ένα από τα δέκα τμήματα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και στεγάζεται στο κτίριο του Πανεπιστημίου Μακεδονίας που βρίσκεται σ' ένα από τα κεντρικότερα σημεία της Θεσσαλονίκης, επί της Εγνατίας οδού αριθμός 156.

2.2. Ιστορικό της εξέλιξης του Τμήματος¹.

Το Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών ιδρύθηκε το Σεπτέμβριο του 1996, με το Προεδρικό Διάταγμα 363/20-9-1996 και δέχτηκε τους πρώτους φοιτητές το 1998. Η ανάπτυξή του Τμήματος υπήρξε πολύπλευρη. Για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 αριθμούσε 341 προπτυχιακούς φοιτητές και 24 υποψήφιους διδάκτορες. Για το ίδιο έτος, 60 φοιτητές εισήχθησαν μέσω των εισαγωγικών εξετάσεων, 5 φοιτητές μέσω των κατατακτήριων και 9 φοιτητές από τις άλλες κατηγορίες.

Στο τμήμα υπηρετούν 18 μέλη ΔΕΠ, εκ των οποίων

- 6 Αναπληρωτές Καθηγητές,
- 9 Επίκουροι Καθηγητές και
- 3 Λέκτορες)

4 μέλη ΕΕΔΙΠ και 8 μέλη επί συμβάσει διδακτικού έργου που καλύπτουν τις διδακτικές ανάγκες των γλωσσών, 1 μέλος ΕΤΕΠ, 1 αποσπασμένο από την Β' θμια εκπαίδευση (Για το νέο ακαδημαϊκό έτος ο αριθμός των επι συμβάσει μελών αυξάνεται στους 10, λόγω των αυξημένων αναγκών). Τα γνωστικά αντικείμενα των μελών ΔΕΠ καλύπτουν ένα ευρύ επιστημονικό φάσμα όπως Οικονομική Επιστήμη, Πολιτική Επιστήμη, Ιστορία, Κοινωνική Ανθρωπολογία, Νομική και Σλαβολογία.

Οι λειτουργίες του Τμήματος εξυπηρετούνται από περιορισμένης επιφάνειας χώρους ενώ έχει στη διάθεσή του 3 αίθουσες διδασκαλίας, εκ των οποίων η μια μετατρέπεται σε γραφεία διδασκόντων. Η ανεπάρκεια του χώρου αποτελεί τροχοπέδη στη λειτουργία και ανάπτυξη του Τμήματος. Πρέπει δε να σημειωθεί ότι ο περιορισμένος αριθμός αιθουσών διδασκαλίας τόσο του Τμήματος όσο και του Πανεπιστημίου δημιουργούν εμπόδια για την σωστή και έγκαιρη εφαρμογή του ωρολόγιου προγράμματος. Το ΒΣΑΣ, εξαρτά την κατάρτιση του ωρολόγιου προγράμματος του από την κατάρτιση των αντιστοίχων προγραμμάτων των άλλων Τμημάτων του οικείου Πανεπιστημίου καθώς δεν υπάρχουν

¹ Σχετικά με την πορεία του Τμήματος και τα κριτήρια αξιολόγησής του βλέπε παρατηρήσεις άλλων μελών ΔΕΠ του Τμήματος στο Παράρτημα.

διαθέσιμες αίθουσες. Χρονίζον αίτημα του Τμήματος είναι η εξασφάλιση νέων χώρων ώστε να μπορεί το Τμήμα να καθορίζει το πρόγραμμά του με μεγαλύτερη άνεση και αυτονομία.

Όπως επίσης, πάγιο αίτημα του Τμήματος είναι η αύξηση των μελών ΔΕΠ και ΕΕΔΙΠ για την πλήρωση διδακτικών αναγκών του Τμήματος που σταθερά καλύπτονται τα τελευταία χρόνια από διδάσκοντες επί συμβάσει ή από αποσπασμένους της Β' θμιας εκπαίδευσης

Είναι επίσης ευνόητο ότι με την έναρξη του νέου μεταπτυχιακού προγράμματος οι ανάγκες του Τμήματος πολλαπλασιάζονται τόσο σε διδακτικό προσωπικό όσο και σε διοικητική υποστήριξη. (Για τη στελέχωση του Τμήματος σε διδακτικό, διοικητικό και εργαστηριακό προσωπικό κατά την τελευταία πενταετία βλέπε πίνακα 11-1, ενώ για τον αριθμό και την κατανομή των φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, διδακτορικοί) κατά την τελευταία πενταετία βλέπε πίνακες 11-2 και 11-2.2)

Τέλος, στο Τμήμα από το έτος 2003-2004 ισχύει Κανονισμός για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής ενώ από το 2008-2009 άρχισε το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών με τίτλο «*Πολιτικές και Οικονομικές σπουδές σύγχρονης Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης*» που αναμφισβήτητα αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη στην πορεία του Τμήματος.

2.3 Σκοπός και στόχοι του Τμήματος.

2.3.1. Ποιοι είναι οι στόχοι και οι σκοποί του Τμήματος σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσής του;

Το Τμήμα, σύμφωνα με το ιδρυτικό του διάταγμα (άρθρο 1^ο), έχει ως κύρια αποστολή:

- α) να καλλιεργεί και να προάγει τη γνώση για την γλώσσα, την ιστορία και τον πολιτισμό των Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών χωρών και να μελετά και να αναπτύσσει τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές σχέσεις των κρατών αυτών με την Ελλάδα
- β) να παρέχει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες τα απαραίτητα εφόδια που εξασφαλίζουν την κατάρτισή τους για επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία
- γ) να οργανώνει μεταπτυχιακές σπουδές, που οδηγούν στην κατάρτιση επιστημόνων με εξειδικευμένες γνώσεις σε επιμέρους γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος και
- δ) να συμβάλει στη μελέτη και προώθηση των σχέσεων του Ελληνισμού με τις Βαλκανικές, Σλαβικές και Ανατολικές χώρες

2.3.2. Πώς αντιλαμβάνεται η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος τους στόχους και τους σκοπούς του Τμήματος;

Το πρόγραμμα και η δομή του Τμήματος όπως έχει σήμερα, διαμορφώθηκε το 2007 με στόχο την επίτευξη μεγαλύτερου βαθμού συνεκτικότητας, λειτουργικότητας και αποδοτικότητας. Η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος προάγει τους στόχους και τους σκοπούς του Τμήματος μέσα από τη διαμόρφωση του προγράμματος σπουδών σε δύο κύκλους: στον

πρώτο κύκλο σπουδών προωθείται η εξοικείωση με τις ιστορικο-πολιτισμικές, κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές πραγματικότητες του γεωγραφικού χώρου που θεραπεύονται στο Τμήμα ΒΣΑΣ. Παράλληλα, στοχεύει στην απόκτηση βασικών γνώσεων στα θεμελιώδη εννοιολογικά και αναλυτικά εργαλεία των αντίστοιχων επιστημονικών πεδίων. Στον κύκλο αυτό, με την επιλογή της βασικής γλώσσας, οι φοιτητές επιλέγουν κατεύθυνση: Τουρκικά (Βαλκανική και Ανατολική κατεύθυνση) ή Ρωσικά (Σλαβική κατεύθυνση)². Εφαρμόζοντας αυτά τα εργαλεία στον δεύτερο κύκλο, οι σπουδές γίνονται πιο εξειδικευμένες. Οι φοιτητές επιλέγουν μια από τις δύο ειδικεύσεις που προσφέρονται: Οικονομικά και Διεθνείς Επιχειρήσεις, Πολιτική και Διεθνείς Σχέσεις.

Η ειδίκευση «Οικονομικά και Διεθνείς Επιχειρήσεις» προσφέρει την ευκαιρία στους φοιτητές/τριες να σπουδάσουν τα οικονομικά προβλήματα των οικονομιών των Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών χωρών. Στον πρώτο κύκλο σπουδών επιχειρείται η εξοικείωση με τις οικονομίες της περιοχής και η απόκτηση αρτιότητας γνώσεων στα βασικά εννοιολογικά και αναλυτικά εργαλεία των οικονομικών επιστημών. Εφαρμόζοντας αυτά τα εργαλεία στον δεύτερο κύκλο, οι σπουδές γίνονται πιο εξειδικευμένες εστιάζοντας πάντα στο γεωγραφικό χώρο. Το πρόγραμμα είναι σχεδιασμένο να εκπαιδεύσει τους φοιτητές/τριες έτσι ώστε να μπορούν να βρουν απασχόληση στους διεθνείς οργανισμούς και στο διεθνές επιχειρηματικό περιβάλλον, έχοντας ένα καλό υπόβαθρο όσον αφορά στο οικονομικό και νομικό περιβάλλον των διεθνών επιχειρήσεων, αλλά και να μπορούν, αν επιθυμούν, να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Η ειδίκευση «Πολιτική και Διεθνείς Σχέσεις» εξοικειώνει τους φοιτητές με τη μεθοδολογία της πολιτικής επιστήμης και των διεθνών σχέσεων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη συγκριτική μελέτη των πολιτικών συστημάτων των κρατών της περιοχής και στη μελέτη των διεθνών σχέσεων και ιδιαίτερων ζητημάτων όπως η ασφάλεια και οι σχέσεις των χωρών αυτών με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το πρόγραμμα είναι σχεδιασμένο να εκπαιδεύσει τους φοιτητές/τριες ώστε να μπορούν να βρουν απασχόληση σε διεθνείς οργανισμούς, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, σε μη κυβερνητικούς φορείς ή να συνεχίσουν, αν επιθυμούν, τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Για την πιο αποτελεσματική ανάλυση της οικονομικής και της πολιτικής συμπεριφοράς η διεύρυνση της κοινωνικο-πολιτικής γνώσης για τις περιοχές ενδιαφέροντος (στα Βαλκάνια, την Ανατ. Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή) επιτυγχάνεται με την επιλογή μαθημάτων από τα άλλα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύονται στο Τμήμα ΒΣΑΣ (ανθρωπολογία, ιστορία, νομικά, φιλολογία).

Επίσης, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και οι γλώσσες που προσφέρει το Τμήμα και συνιστούν ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της φυσιογνωμίας του: το Τμήμα προσφέρει εκτός από τις δυο «βασικές γλώσσες», δηλ. Ρωσικής και Τουρκικής γλώσσας, Αραβικά, Βουλγαρικά, Πολωνικά, Ρουμανικά και Σέρβικα

² Βλέπε Παράρτημα για άλλες απόψεις.

Οι φοιτητές, στο πρώτο εξάμηνο των σπουδών τους, επιλέγουν ανάμεσα στα Τουρκικά και Ρωσικά και παρακολουθούν υποχρεωτικά τα μαθήματα της γλώσσας. Οι γλώσσες προσφέρονται σε οκτώ «κύκλους» μαθημάτων, αντίστοιχους με τα οχτώ εξάμηνα των σπουδών και η επιτυχία σε κάθε «κύκλο» είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την παρακολούθηση του επομένου. Στις «πρώτες» γλώσσες επιδιώκεται η κατά το δυνατόν καλύτερη γνώση της γλώσσας από τους φοιτητές και η εξοικείωση με την ορολογία της ειδίκευσης που έχουν διαλέξει. Για τον λόγο αυτό, στα δύο τελευταία εξάμηνα των σπουδών τους, τα μαθήματα γλωσσών εξειδικεύονται και οι καθηγητές εμμένουν στην ορολογία της εκάστοτε ειδίκευσης με την μελέτη ειδικών κειμένων.

2.3.3. Υπάρχει απόκλιση των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος από εκείνους που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει;

Το Τμήμα επιδιώκει μέσα από το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα να επιτύχει τους στόχους που διατυπώνονται στο ΦΕΚ ίδρυσής του, τόσο σε επίπεδο προπτυχιακό όσο και σε επίπεδο μεταπτυχιακό.³

Σε επίπεδο προπτυχιακό το πρόγραμμα διαμορφώθηκε έτσι ώστε να αποκτήσει μεγαλύτερη συνεκτικότητα και να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες και εξελίξεις στην ΝΑ Ευρώπη.

Σε επίπεδο μεταπτυχιακό η οργάνωση αγγλόφωνου προγράμματος σπουδών, με τίτλο «*Πολιτικές και Οικονομικές σπουδές σύγχρονης Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης*», που οδηγεί σε απόκτηση τίτλου Master, συμβάλει περαιτέρω στην εμβάθυνση των οικονομικών και πολιτικών εξελίξεων στην ΝΑ Ευρώπη.

2.3.4. Επιτυγχάνονται οι στόχοι που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει;⁴ Αν όχι, ποιοι παράγοντες δρουν αποτρεπτικά ή ανασταλτικά στην προσπάθεια αυτή;

Το Τμήμα επιδιώκει την επίτευξη των στόχων που θέτει. Ωστόσο η επίτευξή τους σε ένα βαθμό εξαρτάται από την κάλυψη άμεσων αναγκών όπως η εξασφάλιση διδακτικού και διοικητικού προσωπικού και της αναγκαίας υλικο-τεχνικής υποδομής και, ειδικότερα, η εξασφάλιση γραφείων και αιθουσών διδασκαλίας. Η ιδιαιτερότητα του Τμήματος αντανακλάται στα επιστημονικά πεδία που θεραπεύει όσο και στις γλώσσες που προσφέρει. Συνεπώς, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται, από όλους τους φορείς-οικείους και μη, στις ειδικότερες ανάγκες που απορρέουν από την ιδιαιτερότητα του Τμήματος.

⁴ Βλέπε απόψεις άλλων μελών ΔΕΠ.

Εκτός από την ανάγκη αύξησης των μελών ΔΕΠ και της ενίσχυσης της γραμματειακής υποστήριξης, πρέπει να επισημάνουμε και τις ανάγκες **μόνιμου** διδακτικού προσωπικού στον κλάδο των γλωσσών στο βαθμό που, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, συνιστούν ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της φυσιογνωμίας του Τμήματος. Τη στιγμή αυτή στο Τμήμα υπηρετούν μόνο 4 μόνιμα μέλη διδακτικού προσωπικού για τις γλώσσες. Η πλειονότητα των διδασκόντων αποτελείται από συμβασιούχους και αποσπασμένους από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το Τμήμα είναι υποχρεωμένο συνεχώς να προκηρύσσει διδακτικές θέσεις επί συμβάσει και να απευθύνεται στο Υπουργείο για αποσπάσεις διδασκόντων σε συγκεκριμένες εξειδικεύσεις. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι αποσπάσεις δεν καλύπτουν τις ανάγκες του Τμήματος. Ως αποτέλεσμα, εξαιτίας της έλλειψης μόνιμου διδακτικού προσωπικού, το πρόγραμμα των γλωσσών δεν εφαρμόζεται όπως αρχικά έχει προβλεφθεί, με συνέπεια να ανακύπτουν δυσλειτουργίες και προβλήματα που πλήττουν άμεσα την εύρυθμη λειτουργία του Τμήματος.

2.3.5. Θεωρείτε ότι συντρέχει λόγος αναθεώρησης των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος;

Το Τμήμα θεωρεί ότι θεραπεύει τους στόχους ίδρυσης του Τμήματος και δεν συντρέχει λόγος αναθεώρησης των επίσημα διατυπωμένων στο ΦΕΚ ίδρυσης στόχων του Τμήματος. Συνιστά άλλωστε το πρώτο Τμήμα που ιδρύθηκε στην Ελλάδα με διεπιστημονικό χαρακτήρα που προάγει τις «area studies», καλλιεργεί τις γλώσσες και τη γνώση της ιστορίας και του πολιτισμού⁵ των γειτονικών λαών δημιουργώντας σωστές προϋποθέσεις για προσέγγιση και ουσιαστική συνεργασία της Ελλάδας με τους μέχρι πρότινος μακρινούς και άγνωστους γείτονες.

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι ορισμένα μέλη ΔΕΠ φρονούν ότι θα έπρεπε να δίνεται βαρύτητα στα μαθήματα των γλωσσών καθώς και στις ανθρωπιστικές επιστήμες (ιστορία, φιλολογία) προκειμένου να εμβαθύνουν οι φοιτητές στον πολιτισμό των γειτονικών χωρών.

2.4. Διοίκηση του Τμήματος.

2.4.1. Ποιες επιτροπές είναι θεσμοθετημένες και λειτουργούν στο Τμήμα;

Οι επιτροπές που είναι θεσμοθετημένες και λειτουργούν στο Τμήμα αφορούν θέματα φοίτησης, σπουδών, έρευνας και είναι οι εξής:

- Προγράμματος σπουδών: Δ. Καιρίδης, Φ. Σιώκης, Αλ. Ιωαννίδου.
- Συντονιστική Επιτροπή Μεταπτυχιακού Προγράμματος: Σ. Δεληπάλλα (Διευθύντρια) Τ. Παπάς (Αναπληρωτής Διευθυντής) Χ. Παπαπανάγος και Δ. Καιρίδης.

⁵ Βλέπε παράρτημα για άλλες απόψεις

- Erasmus: Γ. Αγγελόπουλος, Ο. Ο'Donnell, Δ. Σταματόπουλος.
- Διοργάνωσης των διαλέξεων «Οι μακρινοί μας γείτονες»: Χ. Παπαπανάγος, Δ.Καιρίδης, Φ.Τσιμπρίδου, Δ. Σταματόπουλος.
- Μεταπτυχιακού Σεμιναρίου Πολιτικής Επιστήμης, Ιστορίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας: Ευτ. Βουτυρά, Ν. Μαραντζίδης, Ελ. Πασχαλούδη.
- Επιλογής εισακτέων πτυχιούχων ΑΕΙ, ΤΕΙ και αστυνομικών – στρατιωτικών σχολών: Χ. Παρασκευόπουλος, Φ. Σιώκης, Κ. Τσιτσελίκης.
- Υπεύθυνος πρακτικής άσκησης: Χ. Παπαπανάγος.
- Υπεύθυνος Εργαστηρίου Πληροφορικής : Ευ. Δάνης.
- Επιτροπή για το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS): Γ. Αγγελόπουλος, Φ. Σιώκης, Δ. Σταματόπουλος.
- Εκπροσώπηση Τμήματος στην Επιτροπή Ερευνών: Δ. Κυρκιλής (έως την επιστροφή της κ. Δεληπάλλα από την εκπαιδευτική άδεια), Αναπλ. Μέλος Ε. Βουτυρά.
- Εκπροσώπηση Τμήματος στη Επιτροπή πληροφορικής και υπολογιστών: Χ. Παπαπανάγος, Αναπλ. Μέλος Φ. Σιώκης.

2.4.2. Ποιοι εσωτερικοί κανονισμοί (π.χ. εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών) υπάρχουν στο Τμήμα;

Υπάρχει εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ο οποίος και επισυνάπτεται στο παράρτημα της έκθεσης αυτής.

2.4.3. Είναι διαρθρωμένο το Τμήμα σε Τομείς; Σε ποιους; Ανταποκρίνεται η διάρθρωση αυτή στη σημερινή αντίληψη του Τμήματος για την αποστολή του;

Το Τμήμα δεν είναι διαρθρωμένο σε Τομείς. Το Τμήμα έχει 18 μέλη ΔΕΠ, δύο εξειδικεύσεις (Οικονομικά και Διεθνείς Επιχειρήσεις, Πολιτική και Διεθνείς Σχέσεις) και δύο κατευθύνσεις (Σλαβική κατεύθυνση , Βαλκανική και Ανατολική κατεύθυνση).

3. Προγράμματα Σπουδών

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών (προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών), απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα, (<http://www.adip.gr>).

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:

- α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο
- β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

3.1.1. Πώς κρίνετε το βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Το Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών προχώρησε το 2007 στην αναμόρφωση του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών ώστε να αντανακλά με καθαρό τρόπο την κύρια αποστολή του που είναι η μελέτη και η ανάπτυξη των οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών σχέσεων των Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών χωρών με την Ελλάδα. Ως αποτέλεσμα, το νέο πρόγραμμα σπουδών στοχεύει

- α) στην απλοποίηση του προγράμματος σπουδών ώστε να είναι πιο λειτουργικό
- β) στην καλύτερη κατανομή των περιορισμένων πόρων του τμήματος
- γ) στη μεγαλύτερη συνεκτικότητα με «γνωστική επικέντρωση και φιλοσοφία», χωρίς να χαθεί η διεπιστημονικότητα και το ενιαίο του τμήματος
- δ) στη διάσωση των κατευθύνσεων και των γλωσσών

Για την υλοποίηση αυτών των στόχων, απαιτείται σταθερό και λειτουργικό πλαίσιο για ένα εύλογα ικανό χρονικό διάστημα.

Κρίθηκε απαραίτητο, το πρόγραμμα σπουδών να αναμορφωθεί και να εμπλουτιστεί με νέα μαθήματα που να καλύπτουν τις γνωστικές ανάγκες και τις απαιτήσεις της κοινωνίας⁶. Παράλληλα, για την εμπέδωση της γνώσης και της εφαρμογής της, η Γ.Σ. του Τμήματος απεφάσισε να συμπεριλάβει την πτυχιακή εργασία στα υποχρεωτικά της μαθήματα προβλέποντας ωστόσο, ένα μεταβατικό στάδιο. Η πτυχιακή εργασία που θα καλύπτει δύο εξάμηνα θα αποτελείται από διαλέξεις/σεμινάρια-επιβλέψεις, εκπόνηση και παρουσίαση της εργασίας. Βέβαια, για την εκπόνηση εργασιών που θα έχουν εμπειρικό χαρακτήρα, βασική συνθήκη αποτελεί η συνεργασία με τους κοινωνικούς και παραγωγικούς φορείς της κοινωνίας μας⁷.

⁶ Βλέπε Παράρτημα για άλλες απόψεις.

⁷ Ίδιο

3.1.2. Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

Το 2007-2008 αποτελεί μεταβατική χρονιά για το Τμήμα. Το παλαιό πρόγραμμα σπουδών κλείνει τον κύκλο του, καθώς εφαρμόζεται μόνο στους τεταρτοετείς φοιτητές, ενώ για τους υπόλοιπους φοιτητές εφαρμόζεται το νέο πρόγραμμα σπουδών.

Η δομή του νέου Προγράμματος Σπουδών επιτρέπει στο φοιτητή / τρια να εξοικειωθεί αρχικά με τα γνωστικά πεδία που θεραπεύει το Τμήμα. Μετέπειτα, οι φοιτητές /τριες καλούνται να εφαρμόσουν τα εργαλεία αυτά σε συγκεκριμένα επιστημονικά πεδία τα οποία προσδιορίζονται από τις δυο ειδικεύσεις του τμήματος, ήτοι 1) Οικονομικά και Διεθνείς Επιχειρήσεις και 2) Πολιτική και Διεθνείς Σχέσεις. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι οι φοιτητές επιλέγουν από την αρχή των σπουδών τους μια βασική γλώσσα και μια κατεύθυνση: Τουρκικά (Βαλκανική και Ανατολική κατεύθυνση) ή Ρωσικά (Σλαβική κατεύθυνση). Στο δεύτερο κύκλο σπουδών, ο φοιτητής/ τρια έχει τη δυνατότητα να επιλέξει και δεύτερη γλώσσα μεταξύ της Βουλγαρικής, Σερβικής, Πολωνικής, Ρουμανικής και Αραβικής. Στα πλαίσια της προσπάθειας του τμήματος για βελτίωση του προγράμματος σπουδών και επίτευξη μεγαλύτερης συνεκτικότητας εντάσσεται άλλωστε η μείωση του αριθμού μαθημάτων που απαιτείται για τη λήψη του πτυχίου από 54 σε 48.

3.1.3. Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος χρησιμοποιούν διάφορα κριτήρια και τρόπους εξέτασης. Ως επί το πλείστον, οι γραπτές εξετάσεις αποτελούν τον κύριο τρόπο αξιολόγησης. Σε πολλές περιπτώσεις, εκτός από την τελική γραπτή εξέταση πραγματοποιούνται και πρόοδοι κατά την διάρκεια του εξαμήνου ενώ οι διδασκόμενοι καλούνται να εκπονήσουν πολλές φορές και εργασία σε θέματα που εμπύπτουν στο αντικείμενο του μαθήματος.

Σε αρκετά μαθήματα οι φοιτητές παρουσιάζουν τις εργασίες τους και το ακροατήριο συμμετέχει στον σχολιασμό της εργασίας, του τρόπου παρουσίασης, κλπ.. Σε λίγες περιπτώσεις, και όταν ο αριθμός των φοιτητών είναι μικρός γίνονται και προφορικές εξετάσεις. Στην περίπτωση προφορικής εξέτασης η διασφάλιση της διαφάνειας και αξιοπιστίας της διαδικασίας απαιτεί την εξέταση ομάδας φοιτητών συγχρόνως και όχι ενός φοιτητή και μόνον χωρίς την παρουσία άλλων φοιτητών.

Αναφορικά με την αξιολόγηση των φοιτητών, προτείνεται στο πλαίσιο διαφάνειας και κοινής πρακτικής στη διαδικασία αξιολόγησης να υπάρχουν σε όλα τα μαθήματα του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

Ενθαρρύνονται όλοι οι συμπληρωματικοί τρόποι εξέτασης και αξιολόγησης των φοιτητών κατά την διάρκεια του εξαμήνου όπως: εργασίες, πρόοδοι, προφορικές εξετάσεις.

3.1.4. Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

Το νέο πρόγραμμα σπουδών έχει εξωστρεφή χαρακτήρα. Στα μαθήματα χρησιμοποιείται αρκετά, σύγχρονη και διεθνής βιβλιογραφία, ενώ γίνεται προσπάθεια εμπλουτισμού της. Επίσης, μέσω των συνεργασιών που έχει το Τμήμα με άλλα Πανεπιστήμια της αλλοδαπής, γίνεται προσπάθεια να αυξηθούν οι ανταλλαγές φοιτητών αλλά και οι μετακινήσεις μελών ΔΕΠ⁸. Ήδη, μέσω του προγράμματος ERASMUS 21 φοιτητές του τμήματος έχουν επισκεφθεί Πανεπιστήμια της αλλοδαπής ενώ έχουν επισκεφθεί το Τμήμα μας 11 φοιτητές και 3 (εισερχόμενα) μέλη ΔΕΠ από Τουρκία και Βουλγαρία. Σημαντική βοήθεια για την προώθηση του Τμήματος προσφέρεται από τους συναδέλφους μας οι οποίοι έχουν επισκεφθεί και συνεργάζονται σε προσωπική βάση με πανεπιστήμια της αλλοδαπής όπως το Tufts, το Princeton, το Yale, το Πανεπιστήμιο του Καΐρου, του Rotterdam κλπ.. Τέλος, επισημαίνεται ότι πρόσφατα δρομολογήθηκε και η διαδικασία εναρμόνισης των διδακτικών μονάδων των μαθημάτων του Τμήματος με τα αντίστοιχα των άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS).

3.1.5. Πώς κρίνετε την πρακτική άσκηση των φοιτητών;

Οι φοιτητές του Τμήματος έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν πρακτική άσκηση επ' αμοιβή διάρκειας ενός 4-μήνου σε φορέα της επιλογής τους. Πέραν όμως, της δυνατότητας αυτής, πολλοί φοιτητές πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις και ιδρύματα, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό με την υποστήριξη των διδασκόντων του τμήματος. Επίσης, το Τμήμα φροντίζει για τη διασφάλιση των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προοπτικών των αποφοίτων του. Από το 2007 οι απόφοιτοι με ειδίκευση Οικονομικά και Διεθνείς Επιχειρήσεις έχουν δικαίωμα εγγραφής στο Οικονομικό Επιμελητήριο.

Σημειώνεται ότι από το 2002, έτος που άρχισε τη λειτουργία του το Γραφείο πρακτικής άσκησης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, οι φοιτητές του Τμήματός μας που παρακολούθησαν πρακτική άσκηση, από το 2002 έως τώρα, ανήλθαν στους 97, αριθμός που αντιπροσωπεύει περίπου το 23% του συνολικού αριθμού των φοιτητών του ΒΣΑΣ. Γίνεται, λοιπόν ευνόητο, ότι σύμφωνα με το ανωτέρω περιορισμένο ποσοστό φοιτητών που παρακολούθησαν πρακτική άσκηση, όλοι οι φορείς του Τμήματος πρέπει να αυξήσουν τις προσπάθειές τους με σκοπό την αύξηση του ποσοστού αυτού. Οι διδάσκοντες πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές του και να ενθαρρύνουν τους φοιτητές να παρακολουθούν την πρακτική άσκηση. Πάντως, είναι πολύ σημαντικό ότι 52 από τους 97 φοιτητές που παρακολούθησαν πρακτική άσκηση, δηλαδή το 53,6%, έλαβαν πρόταση να συνεχίσουν την εργασία τους σε μόνιμη βάση, στο φορέα που ολοκλήρωσαν την πρακτική τους άσκηση.

⁸ Βλέπε Παράρτημα για άλλες απόψεις.

Ενδεικτικά αναφέρονται ο τραπεζικός τομέας, ο τομέας τηλεπικοινωνιών, ο κατασκευαστικός, ο ναυτιλιακός κ.ά..

3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών⁹

3.2.1 Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Ο τίτλος του αυτοχρηματοδοτούμενου προγράμματος είναι:

«Πολιτικές και Οικονομικές σπουδές σύγχρονης Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης».

Αποτελεί το πρώτο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Τμήματος και θα δεχθεί τους πρώτους μεταπτυχιακούς φοιτητές το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009. Αναλυτικότερα, το Τμήμα από το ακαδημαϊκό έτος 2008-09 προσφέρει τη δυνατότητα φοίτησης σε 30 φοιτητές στο νέο αγγλόφωνο αυτοχρηματοδοτούμενο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών με τίτλο «Πολιτικές και οικονομικές σπουδές σύγχρονης Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης» (ΦΕΚ Β' 1587/17.8.2007). Οι απόφοιτοι του Τμήματος μπορούν να συνεχίσουν τις μεταπτυχιακές τους σπουδές σε τμήματα του εσωτερικού και του εξωτερικού. Επίσης, παρέχει τη δυνατότητα εκπόνησης διατριβής σε κατόχους μεταπτυχιακού διπλώματος στους γνωστικούς χώρους των ειδικοτήσεων που θεραπεύουν οι διδάσκοντες του Τμήματος, δεδομένου του διεπιστημονικού χαρακτήρα του τελευταίου.

(Οι επόμενες ερωτήσεις αυτής της ενότητας δεν μπορούν να απαντηθούν κατά τη τρέχουσα περίοδο καθώς το πρόγραμμα αρχίζει την ακαδημαϊκή περίοδο 2008-2009).

3.2.2 Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.¹⁰

3.2.3 Πώς κρίνετε το βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;

3.2.4 Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

3.2.5 Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

3.2.6 Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;¹¹

3.2.7 Πώς κρίνετε τη χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

3.2.8 Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

⁹ Στην περίπτωση που στο Τμήμα λειτουργούν περισσότερα από ένα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών η ενότητα αυτή πρέπει να επαναληφθεί για το καθένα από τα ΠΜΣ.

¹⁰ Συμπληρώνεται μόνο στην περίπτωση λειτουργίας Διατμηματικού ή Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

¹¹ Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον Πίνακα 11-3

Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών¹²

Η εκπόνηση διδακτορικών άρχισε το ακαδημαϊκό έτος 2003-4 με 8 υποψήφιους διδάκτορες. Το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 ο αριθμός των υποψηφίων διδακτόρων ανήλθε σε 24, ενώ το 2007-2008, σε 32. Το 2008 έγινε η επιτυχής υποστήριξη των πρώτων 2 διδακτορικών διατριβών του Τμήματος, με έτος εγγραφής το 2003. Το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών καλύπτει, ένα ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων, το οποίο ανταποκρίνεται στις περισσότερες περιπτώσεις στους στόχους του Τμήματος. Η υψηλή επιστημονική κατάρτιση των επιβλεπόντων μελών ΔΕΠ και η ερευνητική και διδακτική τους εμπειρία σε πολύ καλά Πανεπιστήμια του εξωτερικού, διασφαλίζει ως ένα βαθμό την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών υψηλών προδιαγραφών σε γνωστικά αντικείμενα επιστημονικού ενδιαφέροντος με εφαρμογή στην οικονομία, την πολιτική και την κοινωνία της Ελλάδας και των χωρών της Βαλκανικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

3.3.1. Πώς κρίνετε τη δομή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;

Η δομή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών, κρίνεται ως χαλαρή, δεδομένης, της έλλειψης, ουσιαστικών κριτηρίων αξιολόγησης των υποψηφίων διδακτόρων κατά τη διάρκεια εκπόνησης των διδακτορικών τους διατριβών. Από πέρυσι ωστόσο, με την ευκαιρία έναρξης του ΠΜΣ αναθεωρήθηκε ο κανονισμός των διδακτορικών σπουδών. Με βάση τον κανονισμό αυτό, απαιτείται μία κατ' ελάχιστον παρουσία των υποψηφίων διδακτόρων στο Πανεπιστήμιο δύο φορές την εβδομάδα με ενεργή συμμετοχή τους στις διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες, η εισαγωγή κριτηρίων αξιολόγησης των υποψηφίων διδακτόρων κατά την διάρκεια εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής που να διασφαλίζει την θεωρητική ή/ και εμπειρική συνεισφορά των υποψηφίων στον επιστημονικό τομέα που θεραπεύουν, η παρακολούθηση μεταπτυχιακών μαθημάτων στους τομείς επιστημονικής εξειδίκευσης του υποψηφίου, ετήσια έκθεση προόδου, συμμετοχή και παρουσίαση του έργου του υποψηφίου στα σεμινάρια μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψηφίων διδακτόρων, παρουσίαση της διδακτορικής διατριβής ή μέρους αυτής, πριν από την υποστήριξή της στα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος.

3.3.2. Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων διδακτόρων;¹³

Σύμφωνα με τον υπάρχοντα κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών του Τμήματος, η διαδικασία επιλογής υποψηφίων διδακτόρων απαιτεί: υποβολή αίτησης στην οποία αναγράφεται το πεδίο έρευνας, αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα, αντίγραφα πτυχίου και μεταπτυχιακού διπλώματος επιπέδου Master, άριστη γνώση της αγγλικής γλώσσας, επιστημονικές δημοσιεύσεις-διακρίσεις-λοιποί τίτλοι σπουδών (εφόσον υπάρχουν) και 2 συστατικές επιστολές. (Συνεκτιμάται η επάρκεια σε Βαλκανική, Σλαβική ή Ανατολική

¹² Σύμφωνα με παρατήρηση μέλους ΔΕΠ θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών δεν υφίσταται με την έννοια που ισχύει στα πανεπιστήμια της αλλοδαπής που καταλήγει στην απονομή αυτοτελούς τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών πριν το διδακτορικό.

¹³ Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον Πίνακα 11-4

γλώσσα). Κατόπιν, ο φάκελος υποψηφιότητας, ελέγχεται ως προς την πληρότητα των τυπικών προσόντων από την συντονιστική επιτροπή, η οποία εισηγείται στην Γ.Σ.Ε.Σ αν ο/η υποψήφιος/α, πληροί τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του Τμήματος Β.Σ.Α.Σ για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής.

Εκτιμάται, ότι η Συντονιστική Επιτροπή αξιολόγησης υποψηφίων διδασκόντων, θα πρέπει να εξετάζει όχι μόνο τυπικά προσόντα, αλλά και ουσιαστικά, όπως:

- (α) κατά πόσο η προτεινόμενη ερευνητική πρόταση εμπίπτει στους στόχους του Τμήματος,
- (β) κατά πόσο το προτεινόμενο θέμα ανταποκρίνεται στα ερευνητικά ενδιαφέροντα των μελών ΔΕΠ του Τμήματος ικανών να αναλάβουν την εποπτεία εκπόνησης διδακτορικής διατριβής.

3.3.3. Πώς κρίνετε την οργάνωση σεμιναρίων και ομιλιών;

Στο Τμήμα λειτουργεί με μεγάλη επιτυχία κύκλος σεμιναρίων που οργανώνεται από ιστορικούς, πολιτικούς επιστήμονες και κοινωνικούς ανθρωπολόγους όπου υποψήφιοι διδάκτορες από το Τμήμα αλλά και από άλλα Τμήματα της Ελλάδας και του εξωτερικού παρουσιάζουν μέρος του ερευνητικού τους έργου. Ο κύκλος αυτών των σεμιναρίων θα πρέπει να διευρυνθεί ώστε να συμμετάσχουν και υποψήφιοι διδάκτορες στα οικονομικά.

Εναλλακτικά, προτείνεται η δημιουργία ενός παράλληλου κύκλου σεμιναρίων για υποψήφιους διδάκτορες στα οικονομικά και στη διοίκηση επιχειρήσεων καθώς και ενός κύκλου σεμιναρίων για υποψήφιους διδάκτορες στις γλώσσες και τον πολιτισμό. Προτείνεται η περαιτέρω αναβάθμιση αυτών των σεμιναρίων με τον ορισμό υπευθύνων από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος με στόχο την εξοικείωση των υποψηφίων διδασκόντων στην ερευνητική μεθοδολογία και στα ερευνητικά εργαλεία. Τα μέλη ΔΕΠ που θα ορίζονται ως υπεύθυνοι των παραπάνω σεμιναρίων θα πιστώνονται με διδακτικές μονάδες. Προτείνεται μεγαλύτερη ενθάρρυνση συμμετοχής των υποψηφίων διδασκόντων στον σεμιναριακό κύκλο διαλέξεων του τμήματος "Οι μακρινοί μας γείτονες". Επίσης, κρίνεται ως απαραίτητη η συμμετοχή υποψηφίων διδασκόντων του Τμήματος σε διεθνή συνέδρια, ερευνητικά δίκτυα και διεθνή fora όπου θα παρουσιάζουν μέρος του ερευνητικού τους έργου. Τέλος, συνιστάται η αύξηση του βαθμού συμμετοχής των υποψηφίων διδασκόντων στη έρευνα του Τμήματος με συμμετοχή τους σε έρευνες πεδίου, συλλογή στοιχείων, συμμετοχή στην συγγραφή άρθρων και ερευνητικών προτάσεων και εξοικείωσή τους σε ακαδημαϊκές δραστηριότητες όπως οργάνωση επιστημονικών συνεδρίων, διαδικασία κρίσης άρθρων σε διεθνή περιοδικά κτλ.

3.3.4. Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;

Το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών του τμήματος είχε 32 υποψήφιους διδάκτορες που προέρχονται όλοι από την Ελλάδα. Η δυνατότητα που παρέχεται από τον κανονισμό του Π.Μ.Σ. για εκπόνηση διδακτορικών διατριβών στην

αγγλική γλώσσα αποτελεί ένα ουσιαστικό βήμα διεθνοποίησης του προγράμματος διδακτορικών σπουδών. Το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών στο μέλλον θα πρέπει να προσελκύσει φοιτητές από την Ευρώπη, τα Βαλκάνια και τη ΝΑ Ευρώπη για εκπόνηση διδακτορικών διατριβών σε γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα. Στο πλαίσιο της περαιτέρω διεθνοποίησης του προγράμματος προτείνεται η ενθάρρυνση εκπόνησης διδακτορικών διατριβών με την συμμετοχή καθηγητών στην τριμελή επιτροπή από πανεπιστήμια του εξωτερικού.

3.3.5. Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

Το εξεταστικό σύστημα κρίνεται ανεπαρκές σε σχέση με συστήματα αξιολόγησης του εξωτερικού καθώς ο υποψήφιος διδάκτορας εξετάζεται ουσιαστικά μόνο μία φορά μετά την κατάθεση της διατριβής και καθόλου κατά την διάρκεια εκπόνησής της. Προτείνεται:

- (α) η αξιολόγηση της προόδου υποψηφίων διδασκτόρων με την κατάθεση έκθεσης προόδου στο τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους,
- (β) η επιτυχής εξέταση σε δύο τουλάχιστον μαθήματα μεταπτυχιακού επιπέδου στο γνωστικό αντικείμενο εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής, στον πρώτο χρόνο σπουδών. Τα μαθήματα μπορεί να προσφέρονται από το ίδιο το Τμήμα ή από άλλα Τμήματα του ίδιου Πανεπιστημίου ή από Τμήματα άλλων Πανεπιστημίων.
- (γ) υποχρεωτική παρουσίαση του ερευνητικού έργου του υποψηφίου στον κύκλο σεμιναρίων διδακτορικών φοιτητών του Τμήματος με τη συμμετοχή μελών ΔΕΠ.

4. Διδακτικό έργο

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα του επιτελούμενου σ' αυτό διδακτικού έργου, σε όλα τα επίπεδα σπουδών (προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών), απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα, (<http://www.adip.gr>).

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:

- α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο*
- β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο*

4.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού;

Με βάση τα απογραφικά δελτία που συμπληρώθηκαν από τους διδάσκοντες αλλά και τους φοιτητές σχηματίζεται η εικόνα ότι η αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού είναι αρκετά ικανοποιητική σε σχέση πάντα με τη φυσιογνωμία και τους σκοπούς που θεραπεύει

το συγκεκριμένο Τμήμα. Η εντύπωση αυτή δημιουργείται αφενός από το ερευνητικό και διδακτικό έργο των διδασκόντων και αφετέρου από την αξιολόγηση της διδασκαλίας από τους φοιτητές.

Θα πρέπει επίσης να ειπωθεί ότι για να διατηρηθεί η αποτελεσματικότητα, αρκετοί από τους διδάσκοντες ανανεώνουν, σε τακτά διαστήματα, το περιεχόμενο των μαθημάτων τους, λαμβάνοντας υπόψη της εξελίξεις στο χώρο τους. Ασφαλώς κύρια συνιστώσα της αποτελεσματικότητας αποτελεί και η ερευνητική προσπάθεια του διδάσκοντα που πρέπει συνεχώς να τροφοδοτεί τη διδακτική ύλη του μαθήματος. Άρα θεωρούμε ότι πρέπει να υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ ερευνητικής και διδακτικής προσπάθειας.

Επίσης, η αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού αντανακλάται στις πρόσφατες επιτυχίες των φοιτητών/αποφοίτων μας που έχουν αριστεύσει σε εισαγωγικές εξετάσεις μεταπτυχιακών προγραμμάτων της ημεδαπής (ο βαθμός δυσκολίας είναι υψηλός για το Τμήμα διότι θεραπεύει ταυτόχρονα πολλά γνωστικά αντικείμενα), στην εισαγωγή τους σε μεταπτυχιακά προγράμματα γνωστών Πανεπιστημίων της αλλοδαπής, και στις προσλήψεις σε διάφορα Ιδρύματα, Οργανώσεις και Ιδιωτικές Επιχειρήσεις.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι ένα στοιχείο που επηρεάζει δυσμενώς την αποτελεσματικότητα των διδασκόντων είναι τα διάσπαρτα μαθήματα του ωρολογίου προγράμματος. Η έλλειψη αιθουσών αναγκάζει το Τμήμα να τοποθετεί μαθήματα σε προχωρημένες ώρες με μεγάλα κενά μεταξύ των μαθημάτων. Έτσι, ο φοιτητής είτε είναι κουρασμένος και δεν μπορεί να παρακολουθήσει και να συμμετάσχει επιτυχώς στις διαλέξεις των μαθημάτων είτε δεν παρουσιάζεται στα μαθήματα, με αποτέλεσμα η παρουσία των φοιτητών σε αρκετά μαθήματα να είναι περιορισμένη. Επιβεβλημένη και άμεση θεωρείται η λήψη μέτρων ώστε το ωρολογιακό πρόγραμμα να εξομαλυνθεί, να έχει συνοχή και να μην παρουσιάζει μεγάλα χρονικά κενά μεταξύ των μαθημάτων.

Πάντως, σε κάθε περίπτωση, αναγκαία θεωρείται η διαδικασία αξιολόγησης του διδακτικού προσωπικού, σε τακτικά διαστήματα με διαφανή και αντικειμενικά κριτήρια και με την αξιοποίηση της κριτικής των φοιτητών, ώστε να εξασφαλίζεται ο υψηλός βαθμός αποτελεσματικότητας του διδακτικού προσωπικού και η αναβάθμιση του ρόλου του διδάσκοντα.

4.2. Πώς κρίνετε την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας;¹⁴

Σύμφωνα με τα απογραφικά δελτία αξιολόγησης η διδασκαλία του συνόλου σχεδόν των διδασκόντων κρίνεται από πολύ ικανοποιητική ως πολύ καλή. Τα σχόλια των φοιτητών είναι

¹⁴ Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τους Πίνακες 11-5.1 (για τα δύο τελευταία ακαδημαϊκά εξάμηνα), 11-5.2 (για τα δύο τελευταία ακαδημαϊκά εξάμηνα), 11-6.1, 11-6.2, 11-7.1 (για τα δύο τελευταία ακαδημαϊκά εξάμηνα) και 11-7.2. (για τα δύο τελευταία ακαδημαϊκά εξάμηνα)

εποικοδομητικά και θετικά ως πολύ θετικά. Ορισμένοι διδάσκοντες κρίνονται ιδιαίτερα δημοφιλείς και χαρισματικοί και μεμονωμένες περιπτώσεις ως ιδιαίτερα αυστηροί και δύσκολοι.

Αναμφίβολα, το έργο των διδασκόντων δυσχεραίνεται από το γεγονός ότι οι πρωτοετείς φοιτητές οι οποίοι εγγράφονται με εισαγωγικές εξετάσεις έχουν εθιστεί σε έναν άλλο τρόπο εκμάθησης (βλέπε αποστήθιση) και συνήθως υστερούν στην κριτική, συνθετική και δημιουργική σκέψη. Παρότι οι περισσότεροι από τους φοιτητές αυτούς έχουν εισαχθεί με υψηλές βαθμολογίες παρουσιάζουν αδυναμία στην πρόσληψη βασικών εννοιών ενώ η εξουκείωσή τους με την πληροφορική είναι περιορισμένη. Βάσει αυτών των δεδομένων, το θέμα της προσαρμογής των φοιτητών θα πρέπει να προβληματίσει το Τμήμα και να μεριμνήσει έτσι, ώστε οι φοιτητές να υποβοηθούνται ακόμα περισσότερο προκειμένου να αντεπεξέρχονται αποτελεσματικότερα στις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών και να μη χάνεται πολύτιμος χρόνος. Στα πλαίσια αυτά ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο κ. Δάνης, μέλος του Τμήματος (ΕΤΕΠ) προσφέρει μαθήματα πληροφορικής εκτός των ωρών του προγράμματος σπουδών προκειμένου οι φοιτητές να ανταπεξέλθουν καλύτερα στις απαιτήσεις του εκπαιδευτικού προγράμματος. Η αύξηση του αριθμού των εισαχθέντων χωρίς κάποια σταθερά ακαδημαϊκά κριτήρια και βασικές υλικοτεχνικές υποδομές υποβαθμίζει την ποιότητα σπουδών και αυξάνει πολλαπλασιαστικά την προσπάθεια που καταβάλουν οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι.

Τέλος, θα ήταν εποικοδομητικό και ενδεικτικό της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του διδακτικού προσωπικού, η καταγραφή των βαθμολογιών και οι μέσοι όροι κάθε μαθήματος, δηλαδή οι φοιτητικές επιδόσεις. Τον προβληματισμό μελών ΔΕΠ προκαλεί η μείωση σε ορισμένα μαθήματα των ποσοστών επιτυχίας των πρωτοετών και σε μικρότερο βαθμό των δευτεροετών φοιτητών. Ανάλογο προβληματισμό προκαλεί ο ασταθής (αυξομειούμενος) αριθμός των φοιτητών που παρακολουθούν τα μαθήματα. Αυτά τα φαινόμενα πρέπει να συζητηθούν και το Τμήμα να λάβει τα απαραίτητα μέτρα.

4.3. Πώς κρίνετε την οργάνωση και την εφαρμογή του διδακτικού έργου;

Με βάση τα απογραφικά δελτία αξιολόγησης των φοιτητών η οργάνωση και η εφαρμογή του διδακτικού έργου κρίνεται από ικανοποιητική έως πολύ ικανοποιητική, πλην εξαιρέσεων. Οι φοιτητές επισημαίνουν ότι η χρήση οπτικών μέσων (εικόνας) κάνει το μάθημα πιο ευχάριστο και ενθαρρύνουν τέτοιες μεθόδους. Αρκετοί διδάσκοντες με την έναρξη του εξαμήνου μοιράζουν στους φοιτητές ολοκληρωμένα syllabus που περιλαμβάνει το περιεχόμενο, τους σκοπούς, τη βιβλιογραφία, τον τρόπο εξέτασης του μαθήματος καθώς και φωτοτυπίες άρθρων από βιβλία και περιοδικά προκειμένου να συμπληρωθεί η ύλη των διδακτικών βοηθημάτων. Ορισμένοι από τους διδάσκοντες στο syllabus καταγράφουν ανά εβδομάδα το περιεχόμενο των μαθημάτων τους με τη σχετική βιβλιογραφία. Τα στοιχεία αυτά «αναρτώνται» στον κεντρικό ιστότοπο του Πανεπιστημίου, COMPUS, όπου έχουν πρόσβαση

οι φοιτητές με κωδικό. Κατά τη γνώμη μας η μέθοδος αυτή είναι η πλέον ενδεδειγμένη καθώς οι φοιτητές μπορούν να ενημερωθούν ανά πάσα στιγμή για το μάθημα ιδιαίτερα αν απουσίασαν. Άρα, συνιστάται η μέθοδος αυτή να εφαρμόζεται από όλους τους διδάσκοντες ώστε να υπάρχει εναρμόνιση.

Όμως, παρά την προσπάθεια που γίνεται από τους ανωτέρω διδάσκοντες, υπάρχουν και περιπτώσεις μαθημάτων που τα syllabus είναι ελλιπή, όσον αφορά το περιεχόμενο του μαθήματος, βιβλιογραφία, κλπ., ενώ σε άλλες περιπτώσεις οι διαλέξεις και ανακοινώσεις των μαθημάτων δεν αναρτώνται στο COMPUS. Τέλος, σε ελάχιστες περιπτώσεις, δεν πραγματοποιείται επικαιροποίηση της ύλης, διαλέξεων, σημειώσεων που αναρτώνται στο COMPUS.

Βέβαια υπάρχουν και άλλα προβλήματα. Όπως πχ στις γλώσσες έχει παρατηρηθεί ότι υπάρχει έλλειψη βιβλίων στη βιβλιοθήκη που να καλύπτει τις ανάγκες των φοιτητών. Συγκεκριμένα, στα μαθήματα της Τουρκικής γλώσσας επισημάνθηκε η έλλειψη υλικό-τεχνικής υποδομής κυρίως σε βιβλία και λεξικά ενώ ορισμένοι φοιτητές παραπονέθηκαν ότι η ύλη είναι μεγάλη και ο χρόνος εκμάθησης λίγος. (Η παρατήρηση αυτή αφορά και τη Ρωσική). Ειδικότερα, οι φοιτητές ζητούν περισσότερη έμφαση στον προφορικό λόγο και καλύτερη εμπέδωση της γραμματικής με ασκήσεις.

4.4. Πώς κρίνετε τα εκπαιδευτικά βοηθήματα;

Τα βοηθήματα επιλέγονται από τους καθηγητές με κριτήριο να ανταποκρίνονται όσον το δυνατόν περισσότερο στην ύλη του μαθήματος. Συμπληρώνονται με φωτοτυπίες άρθρων και αποσπάσματα άλλων βιβλίων προκειμένου να καλύπτεται η ύλη. Τα περισσότερα εκπαιδευτικά βοηθήματα κρίνονται επαρκή για τις ανάγκες των μαθημάτων. Σε πολλά επιστημονικά πεδία υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία η οποία βοηθά τον διδάσκοντα στην προσπάθειά του. Όμως, έχει παρατηρηθεί σε ορισμένα μαθήματα, η ελληνική βιβλιογραφία να είναι ελλιπής έως ανύπαρκτη για την κάλυψη των αναγκών των μαθημάτων. Στις περιπτώσεις αυτές ο διδάσκων καλείται να εξεύρει λύσεις ώστε το καλυφτεί το κενό που παρουσιάζει η ελληνική βιβλιογραφία. Σε άλλες περιπτώσεις, μεταφράσεις αγγλόφωνων βιβλίων παρουσιάζουν προβλήματα ως προς την σωστή διατύπωση των όρων και των ορολογιών. Ας επισημανθεί ότι οι φοιτητές δηλώνουν στα απογραφικά δελτία αξιολόγησης ότι δεν επιθυμούν να διαβάζουν από φωτοτυπίες και προχειρογραμμένες σημειώσεις αλλά από καλογραμμένα βιβλία. Άρα υπάρχει ανάγκη συγγραφής βιβλίων στην ελληνική που να ανταποκρίνονται στη διδαχθείσα ύλη.

4.5 Πώς κρίνετε τα διαθέσιμα μέσα και υποδομές;

Το Τμήμα μας χωλαίνει στην επάρκεια χώρων. Νέα μέλη ΔΕΠ δεν διαθέτουν γραφείο, ενώ άλλα στεγάζονται σε άλλα τμήματα. Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι σχετικά μικρές επαρκούν

για τα μαθήματα επιλογής αλλά όχι πάντα για τα υποχρεωτικά μαθήματα. Θα πρέπει να αναβαθμιστεί ο υποστηρικτικός τους εξοπλισμός με νέους υπολογιστές και βιντεο-προτζέκτορες. Καλό θα ήταν να προβλεφθούν νέα συστήματα ασφάλειας στις πόρτες για τη διαφύλαξη της υλικο-τεχνικής υποδομής. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να προστεθεί ότι εξαιτίας της έλλειψης γραφείων η μοναδική αίθουσα του Τμήματος (235) χάνεται καθώς μετατρέπεται σε χώρους γραφείων. Η έλλειψη χώρων δεν πρέπει να υποτιμάται καθώς επηρεάζει το ίδιο το πρόγραμμα του Τμήματος καθώς είμαστε οι τελευταίοι-ως νεώτερο Τμήμα- με προτεραιότητα διαχείρισης αιθουσών.

Με βάση τις σημερινές ανάγκες το Τμήμα θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του με προτεραιότητα χρήση ένα αμφιθέατρο και των αιθουσών 3 και 16 που ήδη διαθέτουμε. Επίσης θα πρέπει να εξασφαλιστεί αίθουσα για τις γλώσσες με ηχομόνωση. Επί του παρόντος, τα μαθήματα γίνονται σε αίθουσες επί της Εγνατίας όπου ο θόρυβος είναι ιδιαίτερα αισθητός. Στην υλικο-τεχνική υποδομή θα ήταν καλό να εφοδιαστεί το Τμήμα με τηλεοράσεις δορυφορικής σύνδεσης προκειμένου να εξασφαλιστεί η παρακολούθηση εκπομπών στις γλώσσες που διδάσκονται. Επίσης απαιτείται η αναβάθμιση της αίθουσας τηλεδιάσκεψης και η απομάκρυνση του εργαστηρίου υπολογιστών – που λειτουργεί υποδειγματικά- από το υπόγειο όπου δεν υπάρχει αερισμός.

Η γραμματειακή κάλυψη δεν επαρκεί καθώς το προσωπικό είναι ολιγομελές. Ορισμένα μέλη ΔΕΠ αναγκάζονται είτε να εκπληρούν τα ίδια τα γραμματειακά τους καθήκοντα είτε να πληρώνουν κάποιον τρίτο για να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονισθεί ότι η επιβάρυνση με επιπλέον διοικητικά καθήκοντα γραμματειακής φύσης των μελών ΔΕΠ -που συνεπάγεται μεταξύ άλλων και η αξιολόγηση- είναι εις βάρος του επιστημονικού τους έργου καθώς απαιτεί χρόνο.

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα λειτουργίας του Τμήματος 235/96 με ημερομηνία 20/09/1996 , προβλέπονται 10 θέσεις ΕΕΔΙΠ για την προσφορά εκπαιδευτικού έργου , εκ των οποίων έχουν καλυφθεί μόνο τέσσερις θέσεις ενώ μία βρίσκεται υπό προκήρυξη. Σύμφωνα με το ίδιο προεδρικό διάταγμα εκτός των 10 θέσεων ΕΕΔΙΠ προβλέπονται 10 θέσεις ειδικού διοικητικού και τεχνικού προσωπικού για την προσφορά διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν.1268/82. Από τις θέσεις αυτές 3 είναι ΠΕ κατηγορίας, 3 είναι ΑΠ κατηγορίας και 4 είναι ΜΕ κατηγορίας. Η πλήρωση των θέσεων αυτών κρίνεται απαραίτητη για την κάλυψη στοιχειωδών αναγκών των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών, του εργαστηρίου , των υπηρεσιών φοιτητικής μέριμνας και παροχής γραμματειακής υποστήριξης στα μέλη ΔΕΠ.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα είναι η αγορά επιστημονικών περιοδικών. Πολλά απ' αυτά δεν υπάρχουν στη βιβλιοθήκη και μέχρι σήμερα εξασφαλιζονταν μέσω διαδανεισμού. Η τυχόν

¹⁵ Βλέπε άρθρο 4 του ΠΔ 236/96

περικοπή κονδυλίων από τη βιβλιοθήκη όπως και η μείωση του προσωπικού της θα αποβεί μοιραία για την έρευνα και το επίπεδο της διδασκαλίας των περισσότερων μελών ΔΕΠ καθώς η βιβλιοθήκη παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στο έργο μας. Όσον αφορά τις γλώσσες έχει εκφραστεί η δυσαρέσκεια για τη μη επάρκεια λεξικών και βιβλίων καθώς και την έλλειψη οπτικοακουστικού υλικού που κρίνονται απολύτως απαραίτητα για την εκπαιδευτική διαδικασία.

4.6. Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών;

Γενικά, τα μέλη του Τμήματος κάνουν περιορισμένη χρήση των δυνατοτήτων της πληροφορικής. Το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας παρέχει στα μέλη ΔΕΠ σύγχρονο υπολογιστικό εξοπλισμό. Όλα τα γραφεία μελών ΔΕΠ είναι εξοπλισμένα με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, εκτυπωτές, τηλεφωνικές συσκευές και αρκετά από αυτά έχουν σαρωτές και συσκευές τηλεμοιοτυπίας. Τα μέλη ΔΕΠ κάνουν χρήση των ατομικών ηλεκτρονικών υπολογιστών και χρησιμοποιούν τακτικά τα λογισμικά, καθώς επίσης και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο για την επικοινωνία τους με τους ερευνητικούς εταίρους και τους φοιτητές τους. Εκτός όμως από τη χρήση αυτή ένας μικρός αριθμός διδασκόντων χρησιμοποιεί το διαθέσιμο ηλεκτρονικό εξοπλισμό για τις τακτικές διαλέξεις των μαθημάτων και για την ανάρτηση της ύλης των μαθημάτων και ανακοινώσεων στον κεντρικό ιστότοπο του Πανεπιστημίου, το COMPUS.

Σε λίγες επίσης περιπτώσεις χρησιμοποιείται η αίθουσα 235 και η αίθουσα τηλεδιάσκεψης για την προβολή ντοκυμοντέρ και ταινιών. Εκτός των ανωτέρω, η αίθουσα τηλεδιάσκεψης δεν χρησιμοποιείται για όλες τις άλλες εφαρμογές που παρέχει, όπως τηλεδιάσκεψη με ερευνητικούς εταίρους που βρίσκονται σε Πανεπιστήμια της αλλοδαπής, μεθόδους διδασκαλίας εξ αποστάσεως, κλπ.. Πρέπει όμως να επισημανθεί και η έλλειψη εξοπλισμού που παρουσιάζεται πολλές φορές στις αίθουσες διδασκαλίας. Οι κλοπές προβολέων, που είναι ένα συχνό φαινόμενο, η παλαιότητα των ηλεκτρονικών υπολογιστών καθιστούν τροχοπέδη την κάθε προσπάθεια χρήσης των τεχνολογικών μέσων.

4.7. Πώς κρίνετε την αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων και τη μεταξύ τους συνεργασία;

Όπως προαναφέραμε, ο υφιστάμενος λόγος φοιτητών προς μέλη ΔΕΠ θεωρείται ικανοποιητικός για την προαγωγή της γνώσης στα επιστημονικά πεδία που θεραπεύει το Τμήμα και ανέρχεται σε 19 φοιτητές προς μέλος ΔΕΠ.¹⁶ Ο υφιστάμενος λόγος φοιτητών προς μέλη ΔΕΠ θεωρείται ικανοποιητικός για την προαγωγή της γνώσης στα επιστημονικά πεδία που θεραπεύει το Τμήμα ¹⁷. Πρέπει να σημειωθεί όμως, ότι ο ανωτέρω λόγος βαίνει σταδιακά αυξανόμενος, καθώς αυξάνεται ο αριθμός των εισακτέων, ενώ ταυτόχρονα

¹⁶ Βλέπε στο παράρτημα άλλες απόψεις μελών ΔΕΠ.

¹⁷ Βλέπε Πίνακα 11,2.1 και 11.2.2

επιβραδύνεται η αύξηση των μελών ΔΕΠ. Αναφέρεται δε, ότι με την έναρξη του Μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών η ανωτέρω αναλογία θα επιδεινωθεί δραματικά και το πάγιο αίτημα του Τμήματος για την αύξηση των μελών ΔΕΠ και ΕΕΔΙΠ για την πλήρωση διδακτικών αναγκών του Τμήματος που σταθερά καλύπτονται τα τελευταία χρόνια από συνδιδασκαλίες άλλων Τμημάτων του οικείου Πανεπιστημίου, διδάσκοντες επί συμβάσει ή από αποσπασμένους της Β' θμιας εκπαίδευσης, λαμβάνει επείγοντα χαρακτήρα.

Η μέχρι σήμερα αναλογία δίδει τη δυνατότητα ανάπτυξης, καλής και εποικοδομητικής συνεργασίας μεταξύ διδασκόντων και φοιτητών. Οι διδάσκοντες βρίσκονται πάντοτε κοντά στους φοιτητές για την επίλυση τόσο ακαδημαϊκών όσο και προσωπικών προβλημάτων. Ενδεικτικό της καλής σχέσης αποτελούν οι πολλές εκπαιδευτικές εκδρομές που διοργανώνονται από το Τμήμα και συμμετέχουν διδάσκοντες και φοιτητές, οι επισκέψεις στους παραγωγικούς, πολιτιστικούς φορείς.

Τέλος, οι διδάσκοντες δέχονται τους φοιτητές κατά την διάρκεια των «ωρών γραφείου» αλλά και μέσω προηγούμενης συνεννόησης. Επισημαίνεται ότι οι διδάσκοντες κάνουν κατάτμηση των ωρών γραφείου σε δύο διαφορετικές ημέρες της εβδομάδας ώστε να παρέχουν κάθε δυνατή βοήθεια στους φοιτητές.

4.8. Πώς κρίνετε τον βαθμό σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα;

Δυστυχώς, οι φοιτητές έρχονται στο πανεπιστήμιο μυημένοι στην αποστήθιση και όχι στην κριτική σκέψη. Γίνεται προσπάθεια με την ανάθεση εργασιών να εξοικειωθούν με την έρευνα. Στο έργο μας βρίσκουμε υποστήριξη από το προσωπικό της βιβλιοθήκης που με κάθε τρόπο ενθαρρύνει τους φοιτητές.

Με την αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών εισάγεται η πτυχιακή εργασία ως υποχρεωτική με σκοπό οι φοιτητές να εξοικειωθούν στις τεχνικές της έρευνας και να αποκτήσουν τα απαραίτητα εργαλεία από τα πρώτα εξάμηνα κάνοντας εργασίες. Η πτυχιακή εργασία είναι υποχρεωτικό μάθημα στα δύο τελευταία εξάμηνα των σπουδών τους. Προϋπόθεση για την ανάληψη πτυχιακής εργασίας είναι ο φοιτητής/τρια να έχει εξετασθεί επιτυχώς σε όλα τα μαθήματα του Α' κύκλου σπουδών.

Επίσης, προς την ανάπτυξη ερευνητικού περιβάλλοντος συμβάλουν τα σεμινάρια που διοργανώνονται κάθε 15νθήμερο με μεταπτυχιακούς φοιτητές και ερευνητές είτε του ΜΑΚ είτε άλλων πανεπιστημίων. Στα σεμινάρια αυτά οι υποψήφιοι διδάκτορες παρουσιάζουν μέρος της έρευνάς τους ή/ και την πρόοδο της διατριβής τους.

4.9 Πώς κρίνετε τις συνεργασίες με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού και με το κοινωνικό σύνολο;

Το Τμήμα είναι ενταγμένο στο πρόγραμμα ανταλλαγών ERASMUS με πανεπιστήμια της Αγγλίας, Αυστρίας, Βουλγαρίας, Γερμανίας, Κύπρου, Σλοβενίας, Τουρκίας και Τσεχίας.

Έως τώρα 21 φοιτητές του Τμήματός μας έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα ERASMUS και έχουν επισκεφθεί Πανεπιστήμια που συμμετάσχουν στο πρόγραμμα ανταλλαγής. Από την άλλη πλευρά 11 φοιτητές Πανεπιστημίων της αλλοδαπής έχουν επισκεφθεί το Τμήμα μας και ο αριθμός αυτός αυξάνεται. Για το λόγο αυτό το Τμήμα μας, σε συνεργασία και με τα άλλα τμήματα του Πανεπιστημίου, αποφάσισε να προσφέρει ένα μικρό αριθμό μαθημάτων στην Αγγλική ώστε να μπορούν οι φοιτητές της αλλοδαπής που επισκέπτονται το Τμήμα μας να παρακολουθούν τις διαλέξεις και να παίρνουν μέρος σε όλη τη διαδικασία του μαθήματος.

Εκτός από το πρόγραμμα ERASMUS το Τμήμα μας συμμετέχει και στο πρόγραμμα «Border Crossings» ενώ μέλη ΔΕΠ έχουν συνεργαστεί με το Πανεπιστήμιο Helwan του Καΐρου, το Πανεπιστήμιο του Rotterdam, το Πανεπιστήμιο του Princeton, το Πανεπιστήμιο Sabanci, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας κ.ά. καθώς και ερευνητικά ινστιτούτα όπως το Pollar Scott του Cambridge. Πολλές φορές, ομάδες φοιτητών και διδασκόντων του Τμήματος έχουν συμμετάσχει στα ετήσια διεθνή συνέδρια του δικτύου όπως, Φλώρινα 2004, Ιωάννινα 2005, Οχρίδα-Π.Γ.Δ.Μ. 2006, Salovski-Σλοβενία 2007, ενώ καλύφθηκαν τα έξοδα συμμετοχής έξι φοιτητών του Τμήματος σε εκπαιδευτικές εκδρομές στην Ισπανία και την Τουρκία το 2005 και το 2006.

Επίσης, το Τμήμα έχει υπογράψει Μνημόνιο Συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Helwan του Καΐρου, το οποίο επισκέφθηκαν φοιτητές μας, για εντατικά μαθήματα Αραβικής γλώσσας το Δεκέμβριο του 2006, ενώ δεχτήκαμε και την επίσκεψη κλιμακίου καθηγητών και του πρύτανη από το Πανεπιστήμιο του Καΐρου τον Απρίλιο του 2007. Τέλος, στα πλαίσια των εκπαιδευτικών ανταλλαγών το Τμήμα μας επισκέφτηκε κλιμάκιο φοιτητών και καθηγητών του Πανεπιστημίου Μαρμαρά της Κωνσταντινούπολης τον Μάρτιο του 2006.

Πρέπει να σημειωθεί και η λειτουργία καλοκαιρινών σχολείων (summer schools) σε εξειδικευμένα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα με στόχο την προσέλκυση σπουδαστών από τα Βαλκάνια και την Νοτιοανατολική Ευρώπη κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (Ολυμπία, κλπ).

Τέλος, οι φοιτητές του Τμήματος μπορούν να συμμετέχουν στη AIESC, διεθνή οργάνωση νεότητας, η οποία εδρεύει σε χώρο του πανεπιστημίου και η οποία προσφέρει τη δυνατότητα πρακτικής άσκησης και απόκτησης διεθνούς εμπειρίας στο εξωτερικό.

4.10. Πώς κρίνετε την κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;¹⁸

Η μέχρι τώρα κινητικότητα των διδασκόντων και φοιτητών μπορεί να θεωρηθεί αρκετά ικανοποιητική. Παράγοντες που συντελούν στον περιορισμό της κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού είναι οι τεράστιες διδακτικές ανάγκες του Τμήματος και η έλλειψη διδακτικού προσωπικού που θα μπορούσε να αναπληρώσει διδάσκοντες σε περίπτωση εκπαιδευτικής άδειας. Άρα, αναγκαία και ικανή συνθήκη για την κινητικότητα των διδασκόντων θεωρείται η εξεύρεση λύσης για την πλήρωση των μαθημάτων από συναδέλφους ή διδάσκοντες επί συμβάσει, ώστε να μην διακοπεί η εύρυθμη λειτουργία του προγράμματος σπουδών. Στις περιπτώσεις που διδάσκοντες έκαναν χρήση του δικαιώματός της εκπαιδευτικής άδειας, μερίμνησαν ώστε τα μαθήματά τους να συνεχιστούν απρόσκοπτα, χωρίς να δημιουργείται πρόβλημα στους φοιτητές μας. Από την άλλη, όμως πλευρά, πρέπει να επισημάνουμε ότι το διδακτικό έργο των διδασκόντων, αυτών που ελωμίζονται τις επιπρόσθετες ώρες διδασκαλίας, αυξάνει τον όγκο του διδακτικού τους έργου και επιδρά αρνητικά στις επιδόσεις τους, τόσο στις διδακτικές όσο και στις ερευνητικές.

5. Ερευνητικό έργο

5.1. Πως κρίνετε την προαγωγή της έρευνας στο πλαίσιο του Τμήματος;

Οι Διδάσκοντες του Τμήματος έχουν ενεργή παρουσία στο χώρο της έρευνας. Παρά τη νεαρή ηλικία του Τμήματος τα μέλη ΔΕΠ του έχουν αξιόλογη ερευνητική πορεία, προάγουν την έρευνα στο αντικείμενο που θεραπεύουν και προσπαθούν να αυξήσουν τις συνεργασίες με φορείς της Βαλκανικής, Σλαβικής και Ανατολικής περιοχής (βλέπε πίνακα 11-9 και το επισυναπτόμενο παράρτημα με όλες τις δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ κατά την τελευταία πενταετία.

5.2 Πως κρίνετε τα ερευνητικά προγράμματα και έργα που εκτελούνται στο Τμήμα;

Τα ερευνητικά προγράμματα είναι αρκετά, ανταποκρίνονται στις ερευνητικές ανησυχίες των μελών ΔΕΠ και προάγουν τις επιστήμες που θεραπεύονται στο Τμήμα. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι τα εξής :

Προγράμματα τα οποία είτε έχουν ολοκληρωθεί είτε βρίσκονται σε εξέλιξη:

- «European Port Cities and Social Exclusion – Disadvantaged Urban Areas in Transition», 5ο Κοινοτικό Πλαίσιο, (2004-7, επιστ. υπεύθυνη: Ευ. Βουτυρά)
- ΕΠΕΑΕΚ II, (επιστ. υπεύθυνος: Ι. Τζιώνας),
- Living conditions and existing patterns of social relations in Greek Reception centres', Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες, UNHCR Evaluation Unit, (επιστ. υπεύθυνη: Ευτ. Βουτυρά),

¹⁸ Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον Πίνακα 11-8

- Challenges and Prospects of Cross Border Co-operation, 6ο Πρόγραμμα Πλαίσιο, (υπεύθυνοι: Γ. Αγγελόπουλος και Ε. Βουτυρά),
- Πρόγραμμα ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΙΙ). Πραγματοποιήθηκαν το 2006-07 πέντε συναντήσεις εργασίας/ημερίδες με τη συμμετοχή 26 εισηγητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό (επιστ. υπεύθυνος: Γ. Αγγελόπουλος),
- European Workshops on Econometrics and Health Economics, Ευρωπαϊκή Επιτροπή (συνδιοργανωτής: Ο. Ο'Donnell),
- Marie Curie Training Programme in Applied Health Economics - Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (συν-διοργανωτής: Ο. Ο'Donnell),
- Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement (NETSPAR) – Ολλανδία (αν. ερευνητής: Owen O'Donnell),
- European Research Network on the Distribution and Redistribution of Income - Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Human Capital and Mobility Program (ερευνητής: Χ. Παπαπανάγος),
- European Research Network on Living Standards, Inequality and Taxation - Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Framework IV (ερευνητής: Χ. Παπαπανάγος),
- "Μελέτη της ποιότητας των ελληνικών παραδοσιακών τροφίμων και η εκβιομηχάνιση της παραγωγής τους", "Λαογραφικές-Ανθρωπολογικές Μελέτες", Γεν. Γραμ. Ερ. Τεχνολογίας, 2004-2007, (επιστ. υπεύθυνη: Φ. Τσιμπιρίδου),
- "Social Capital and Social Policy Network (SCSPN)" DG Employment and Social Affairs (2006-07), (επιστ. Υπεύθυνος: Χρ. Παρασκευόπουλος),
- «Εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου στην ελληνική έννομη τάξη σε θέματα καταπολέμησης των διακρίσεων», Σεμινάρια επιμόρφωσης νομικών και μελών ΜΚΟ, ΕΕΔΑ και Migration Policy Group, 2007-2008, (συντονιστής: Κ. Τσιτσελίκης).

5.3 Πως κρίνετε τις διαθέσιμες ερευνητικές υποδομές;

Η βιβλιοθήκη βοηθάει σημαντικά την έρευνα. Βρίσκεται σε καλό επίπεδο αλλά απαιτείται η περαιτέρω βελτίωσή της με την εξασφάλιση μεταξύ άλλων πρόσβασης σε βάσεις δεδομένων που δεν είναι σήμερα διαθέσιμες. Γι' αυτό όμως απαιτούνται χρήματα όπως επίσης για τον εμπλουτισμό της με περισσότερα επιστημονικά περιοδικά στους επιστημονικούς κλάδους που ασχολείται το Τμήμα, καθώς ο διαδανεισμός είναι μεν μια λύση που προσφέρεται ήδη, επιβαρύνει όμως οικονομικά τα μέλη ΔΕΠ. Φυσικά, οποιαδήποτε περικοπή στα κονδύλια¹⁹ που αφορούν τη βιβλιοθήκη κρίνεται απαράδεκτη καθώς κάτι τέτοιο θα πλήξει ευθέως την ερευνητική δραστηριότητα διδασκόντων και φοιτητών τη στιγμή μάλιστα που καταγράφεται η ανάγκη βελτίωσής της. Επίσης το υπολογιστικό εργαστήριο του Τμήματος πρέπει να εκσυγχρονιστεί και να εμπλουτιστεί με εξειδικευμένα λογισμικά ώστε να καλύπτει όλες τις ερευνητικές ανάγκες των μελών ΔΕΠ. Άμεση ανάγκη είναι και η εγκατάσταση των υποψήφιων διδασκόντων σε γραφεία εξοπλισμένα με ηλεκτρονικούς υπολογιστές ώστε να βοηθούν στην προώθηση της έρευνας και στην αγωγική συνεργασία με τους επιβλέποντες

¹⁹ Βλέπε σχετική καταγγελία συμβασιούχων υπαλλήλων της βιβλιοθήκης στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου.

καθηγητές. Με τον τρόπο αυτό ενδυναμώνεται η ερευνητική σχέση και δημιουργείται ένα γόνιμο περιβάλλον για την ανάπτυξη της έρευνας.

5.4 Πως κρίνετε τις επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία ;

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 11-9, για την τελευταία 5-ετία τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος έχουν συγγράψει 31 βιβλία/μονογραφίες και έχουν δημοσιεύσει πάνω από 100 άρθρα σε διεθνή περιοδικά με κριτές. Κατά μέσο όρο, η αναλογία δημοσιεύσεις προς μέλη ΔΕΠ ανέρχεται στις 6 δημοσιεύσεις για κάθε μέλος, για την τελευταία 5-ετία.²⁰ Τούτο το αποτέλεσμα κρίνεται ικανοποιητικό αλλά συστήνεται η παραπέρα αύξηση του λόγου αυτού όπως επίσης και η μείωση της διασποράς που παρατηρείται στον αριθμό των δημοσιεύσεων των διδασκόντων. Αρκετοί από τους διδάσκοντες έχουν να επιδείξουν σημαντικό ποσοτικό έργο, ενώ δεν πρέπει να παραβλεφθεί και η παράμετρος ποιότητα των δημοσιεύσεων. Ενώ σημαντική κρίνεται η ποσότητα των δημοσιεύσεων σημαντικότερη θεωρείται η ποιότητα αυτών των δημοσιεύσεων.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στον αρκετά μεγάλο αριθμό άρθρων²¹ που έχουν δημοσιευτεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με κριτές καθώς και στον αρκετά μεγάλο αριθμό ετεροαναφορών και συμμετοχών σε διεθνή συνέδρια με κριτές, που αντανακλά ως ένα βαθμό την απήχηση που έχει το ερευνητικό έργο του Τμήματος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Επίσης προτείνεται η συγκρότηση επιτροπής έρευνας που θα είναι υπεύθυνη για θέματα που έχουν σχέση με την καταγραφή της βασικής έρευνας, τις ερευνητικές κατευθύνσεις, τις δημοσιεύσεις, κλπ., όπως επίσης και τον εντοπισμό θεματικών περιοχών και προσκλήσεων για υποβολή σχετικών προτάσεων για χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα. Τέλος, στα πλαίσια της συγκρότησης της ανωτέρω επιτροπής συστήνεται και η δημιουργία σειράς ερευνητικών δοκιμίων (working papers series) για την προώθηση της έρευνας στο Τμήμα.

5.5 Πως κρίνετε τον βαθμό αναγνώρισης της έρευνας που γίνεται στο Τμήμα από τρίτους ;

Αρχικά πρέπει να έχουμε υπόψιν ότι το Τμήμα μας είναι ένα νέο Τμήμα με βραχεία χρονική παρουσία στον επιστημονικό χώρο. Παρ'όλα αυτά οι διδάσκοντες έχουν να επιδείξουν ένα

²⁰ Από μέλος ΔΕΠ υπενθυμίζεται ότι ένας απ' τους μεγαλύτερους φιλοσόφους της νεότερης εποχής ο Ludwig Wittgenstein δημοσίευσε μόλις 2 έργα και σχολιάζει: *Προφανώς θα είχε απορριφθεί σε κάθε διαδικασία αξιολόγησης* ενώ προστίθεται ότι σκόπιμο θα ήταν να ισχύσουν ποιοτικά κριτήρια και όχι στατιστικές αυτού του τύπου που «ευτελίζουν το όλο εγχείρημα».

²¹ Σύμφωνα με την άποψη μέλους ΔΕΠ : *«Η παράγραφος αυτή εισάγει ως βασικό κριτήριο αξιολόγησης του επιστημονικού έργου τα διεθνή επιστημονικά περιοδικά με κριτές. Αυτό , πράγματι , ισχύει για κάποιες επιστήμες. Όχι όμως απαραίτητα για τις ανθρωπιστικές, και πάντως σίγουρα όχι για τη φιλολογία , στην οποία οι μονογραφίες παίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο. Στη φιλολογία, ιδιαίτερα σημαντικές κρίνονται οι εισαγωγές και τα επίμετρα σε λογοτεχνικά βιβλία, οι μεταφράσεις έργων λογοτεχνικής ή γλωσσολογικής θεωρίας. Κάποια πολύ σημαντικά περιοδικά στο χώρο της φιλολογίας δεν έχουν καν κριτές , οι δημοσιεύσεις όμως σε αυτά βαραίνουν ιδιαίτερος. Τυχόν αποδοχή τέτοιου κριτηρίου ως πρωταρχικού θα έθετε σε δεύτερη μοίρα το έργο των συναδέλφων που δραστηριοποιούνται σε τομείς, όπου αυτό δεν εφαρμόζεται».*

αξιόλογο ερευνητικό έργο το οποίο έχει τύχει αναγνώρισης τόσο από τον εγχώριο επιστημονικό χώρο όσο και από τον διεθνή χώρο. Με υπερηφάνεια μπορούμε να πούμε ότι αρκετά μέλη της διδακτικής/ερευνητικής κοινότητας μας έχουν προσελκύσει την προσοχή πολλών ξένων ερευνητών και το έργο τους έχει αναγνωρισθεί και καταξιωθεί διεθνώς. Πολλοί από αυτούς καταγράφουν πολύ υψηλό αριθμό ετερο-αναφορών που καταδεικνύει του λόγου το αληθές. Ο πίνακας 11-10 καταγράφει όλες τις ετεροαναφορές των μελών ΔΕΠ για τα τελευταία 5 έτη. Άλλη μια ένδειξη του βαθμού αναγνώρισης της έρευνας είναι και οι προσκλήσεις που δέχονται Μέλη ΔΕΠ του Τμήματος για να επισκεφθούν διεθνή ερευνητικά κέντρα αλλά και Πανεπιστήμια.

5.6 Πως κρίνετε τις ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος;

Καταρχάς, να αναφέρουμε ότι τα μέλη ΔΕΠ συνεργάζονται, σε μεγάλο βαθμό, μεταξύ τους (ενδοτμηματικά) και προωθούν την έρευνα μέσω της συγγραφής άρθρων, βιβλίων, ημερίδων, συνεδρίων και διαλέξεων.

Το Τμήμα έχει σκοπό να ενισχύσει τις ερευνητικές συνεργασίες του με Τμήματα της ημεδαπής και της αλλοδαπής καθώς αρκετά μέλη ΔΕΠ συνεργάζονται με γνωστά Πανεπιστήμια της αλλοδαπής όπως Princeton, Yale (ΗΠΑ), Rotterdam, το Πανεπιστήμιο Helwan του Καΐρου , τη σχολή Fletcher του Πανεπιστημίου Tufts κ.ά.. Έως τώρα, οι συνεργασίες είναι περιορισμένες αλλά σημαντικές.

5.7 Πως κρίνετε τις διακρίσεις και τα βραβεία ερευνητικού έργου που έχουν απονεμηθεί σε μέλη του Τμήματος;

Στον τομέα αυτό, το Τμήμα χωλαίνει καθώς δεν έχει να επιδείξει κάτι. Ίσως αυτό να οφείλεται στο σχετικά νεαρό της ηλικίας των περισσότερων διδασκόντων.

5.8 Πως κρίνετε τον βαθμό συμμετοχής των φοιτητών / σπουδαστών στην έρευνα;

Η συμμετοχή στην έρευνα των προπτυχιακών φοιτητών κρίνεται μάλλον περιορισμένη . Η διαδικασία εξοικείωσής τους στην έρευνα γίνεται κυρίως με την ανάθεση εργασιών στα πλαίσια των μαθημάτων και της πτυχιακής. Σε αντίθεση με τους προπτυχιακούς , η συμμετοχή των 32 υποψήφιων διδασκόντων του Τμήματος στην έρευνα κρίνεται ικανοποιητική.

Ειδικότερα, πρέπει να αναφέρουμε την προσπάθεια που κάνει το Τμήμα για την εμπέδωση της έρευνας στους φοιτητές. Παρότι το προπτυχιακό επίπεδο θεωρείται ως το βασικό επίπεδο για την τεκμηρίωση της επιστημονικής γνώσης, στο νέο πρόγραμμα σπουδών

εισάγεται η πτυχιακή εργασία ως υποχρεωτική²² σκοπό οι φοιτητές να μνηθούν στις τεχνικές της έρευνας και να αποκτήσουν τα απαραίτητα εργαλεία. Οι φοιτητές/τριες χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους (π.χ. οικονομικές μεθόδους/πολιτική αντίστοιχα) εφαρμόζοντας τις σε ένα εμπειρικό ή θεωρητικό ερώτημα. Ένα δομημένο πρόγραμμα σεμιναρίων και επιβλέψεων τους εισάγει σε δεξιότητες απαραίτητες για την εκπόνηση και συγγραφή μιας πτυχιακής εργασίας. Οι δεξιότητες αφορούν την διατύπωση ενός ερωτήματος και δικαιολόγηση της σημασίας του, την ανάκτηση πληροφοριών από τη βιβλιοθήκη και το διαδίκτυο, την οργάνωση του ερευνητικού προγράμματος, την ανάλυση του ερωτήματος, την γραπτή διατύπωση της μελέτης, και την παρουσίασή της.

Η Γενική Συνέλευση ορίζει για ένα έτος μία τριμελή επιτροπή για κάθε ειδίκευση αποτελούμενη από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος υπεύθυνη για το πρόγραμμα σεμιναρίων και επιβλέψεων των πτυχιακών εργασιών της ειδίκευσης. Οι υπεύθυνοι καθηγητές του μαθήματος στην αρχή του πρώτου εξαμήνου πραγματοποιούν έναν αριθμό διαλέξεων σχετικά με τη μεθοδολογία και συγγραφή πτυχιακής, και μετά ανακοινώνουν ενδεικτική θεματολογία (η οποία μπορεί να είναι διεπιστημονική και αντανακλά τα ερευνητικά ενδιαφέροντα των μελών ΔΕΠ). Κατόπιν, οι φοιτητές επιλέγουν θέμα και επιβλέποντα. Στο τέλος του εξαμήνου (σε συγκεκριμένη ημερομηνία) υποβάλλουν στους υπεύθυνους της πτυχιακής και στον επιβλέποντα την περιγραφή της πτυχιακής τους. Στο εαρινό, υποβάλλουν στον επιβλέποντα ανασκόπηση βιβλιογραφίας και σε δεύτερη φάση το υπόλοιπο κομμάτι της πτυχιακής. Στο τέλος του Η' εξαμήνου παρουσιάζουν στους υπεύθυνους, στον επιβλέποντα, σε φοιτητές, και μέλη ΔΕΠ την πτυχιακή τους.

Επισημαίνεται τέλος, ότι υπάρχει επίσημη και με συμβάσεις της Επιτροπής Ερευνών συμμετοχή προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματός μας σε έρευνα και συγκεκριμένα στον Πυθαγόρα καθώς και σε ερευνητικό πρόγραμμα του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών.

6. Σχέσεις με κοινωνικούς/πολιτιστικούς/παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς

6.1. Πώς κρίνετε τις συνεργασίες του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς;

Το Τμήμα μπορεί να περηφανεύεται γιατί στο σύντομο βίο του έχει συνάψει σχέσεις συνεργασίας με τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς φορείς. Το τμήμα διακρίνεται από εξωστρέφεια και ως τέτοιο έχει ήδη γίνει γνωστό τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Μέλη του τμήματος συνεργάζονται με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς. Στα πλαίσια των διαλέξεων του τμήματος και στη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ του τμήματος και των ΚΠΠ, έχουν κληθεί να ομιλήσουν γνωστοί λογοτέχνες, επιχειρηματίες αλλά και πολιτικοί. Από το 1999 το Τμήμα διοργανώνει διαλέξεις από προσκεκλημένους

²² Προβλέπεται μεταβατική περίοδος

ακαδημαϊκούς και προσωπικότητες γύρω από τη θεματική «Οι μακρινοί μας γείτονες: Οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές προσεγγίσεις».

6.2. Πώς κρίνετε τη δυναμική του Τμήματος για ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;

Το Τμήμα έχει δημιουργήσει μια σημαντική δυναμική λόγω των επιστημονικών πεδίων που θεραπεύει και του γεγονότος ότι πολλές ελληνικές επιχειρήσεις έχουν διεισδύσει στη βαλκανική ενδοχώρα επεκτείνοντας τις δραστηριότητές τους τόσο με εξαγορές εταιριών όσο και με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Επίσης, σημαντικό και αναβαθμισμένο ρόλο διαδραματίζει και η εξωτερική πολιτική της Ελλάδος στα δρώμενα της βαλκανικής περιοχής τα τελευταία έτη. Έτσι το Τμήμα συνεργάζεται με εταιρίες που δραστηριοποιούνται στα Βαλκάνια και προσπαθεί να τοποθετήσει φοιτητές ή απόφοιτους του τμήματος σε θέσεις εργασίας-μόνιμης ή πρακτικής άσκησης. Ο κλάδος που απορροφά τους περισσότερους αποφοίτους είναι ο κλάδος της τραπεζικής που είναι και ο κινητήριος μοχλός των ελληνικών επενδύσεων στη βαλκανική.

6.3. Πώς κρίνετε τις δραστηριότητες του Τμήματος προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης και ενίσχυσης συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;

Το Τμήμα έχει αναπτύξει σημαντικές συνεργασίες με πολλούς ΚΠΠ φορείς. Συνεργάζεται πολυσχιδώς με ιδιωτικές επιχειρήσεις, κοινωφελείς οργανώσεις, με τους συνδέσμους βιομηχάνων, τα εμπορικά επμελητήρια, την τοπική αυτοδιοίκηση, την κοινωνία των πολιτών της Θεσσαλονίκης αλλά και με πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα της ημεδαπής αλλά και της αλλοδαπής. Μεταξύ αυτών ενδεικτικά αναφέρονται δραστηριότητες όπως:

- Συνεργασία με ΜΚΟ (ΑΡΣΙΣ, Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων κι Άλλων Μορφών Κακομεταχείρισης, Κοινωνική Αλληλεγγύη-Κέντρο Υποδοχής Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο) που λειτουργούν στη Θεσσαλονίκη με στόχο την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και κοινωνικής ένταξης των λιγότερο προνομιούχων ομάδων.
- Ενθάρρυνση και επίβλεψη των φοιτητών του τμήματος για προσφορά εθελοντικής εργασίας σε ΜΚΟ που εδρεύουν στη Θεσσαλονίκη και ασχολούνται με τη προστασία δικαιωμάτων μεταναστών /προσφύγων
- Ενεργό μέλος της Διεθνούς Αμνηστίας, υπεύθυνη για τα προγράμματα δημόσιας ενημέρωσης στα ΜΜΕ
- Συνεργασία με την Ανώτατη Σχολή Πολέμου – Πτέρυγα Ψυχολογικών Επιχειρήσεων σε θέματα κατάρτισης και εκτέλεσης εκπαιδευτικού προγράμματος ανώτερων αξιωματικών του στρατού σε θέματα: τεχνικών οικονομικού πολέμου, τεχνικών οικονομικού αποκλεισμού, τεχνικών εμπάργκο.

- Συνεργασία με την Αστυνομική Ακαδημία σε θέματα κατάρτισης και εκτέλεσης εκπαιδευτικού προγράμματος ανώτερων αξιωματικών της αστυνομίας σε θέματα σύγχρονου δημόσιου μάνατζμεντ.
- Συνεργασίες με τα ΜΜΕ για προβολή και διάχυση του ερευνητικού έργου των μελών ΔΕΠ, όπως επίσης, οικονομικές και πολιτικές αναλύσεις για επίκαιρα θέματα της βαλκανικής περιοχής.
- Συνεργασία με φορείς και επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Μέση Ανατολή και στην Ελλάδα με στόχο την επαναδιαπραγμάτευση των στερεοτύπων περί Ισλάμ στη Δύση.
- Συνεργασία με γυναικείες οργανώσεις στην Ελλάδα, με στόχο την ανάδειξη και διαχείριση των διακρίσεων φύλου.
- Συνεργασία με εκπροσώπους μειονοτικών και μεταναστευτικών πληθυσμών με στόχο τον εντοπισμό των ζητημάτων και την διαμόρφωση επιχειρημάτων για την επαναδιαπραγμάτευση της θέσης τους στην ελληνική πολιτεία.
- Διαλέξεις για το ευρύ κοινό όπως στην ελληνική Κοινότητα (Παρίσι) με θέμα: «Εθνικισμός και Βαλκάνια: ιστορικές καταβολές, μύθοι και σύγχρονη πραγματικότητα», στο ΓΕΕΘΑ, με θέμα «Η μουσουλμανική Μειονότητα της Θράκης», στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο του Δήμου Θεσσαλονίκης με θέματα οικονομικού περιεχομένου.

Οι διεθνείς ακαδημαϊκές συνεργασίες των μελών ΔΕΠ περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων το Αμερικανικό Πανεπιστήμιο του Καΐρου, το Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου, το Fletcher (Βοστώνη), το Πανεπιστήμιο του Rotterdam, Yale, Princeton, το Πανεπιστήμιο Αθηνών κ.α..

7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

7.1. Πώς κρίνετε τη στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

Η στρατηγική του τμήματος βασίζεται στις αποφάσεις που λαμβάνονται και στις κατευθυντήριες γραμμές που δίδονται κατόπιν συζητήσεων στη Γ.Σ. του Τμήματος. Η στρατηγική του Τμήματος έχει σκοπό την αναβάθμιση και συνεχή βελτίωση της ποιότητας των σπουδών, την ανάπτυξη των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων αλλά και την οργανική του ανάπτυξη. Αναλυτικότερα οι στρατηγικές του Τμήματος εδράζονται:

α) Στην συνεχή αναβάθμιση-βελτίωση του προγράμματος σπουδών

- 1) Στη στήριξη του συγκριτικού πλεονεκτήματος του Τμήματος που είναι η προσφορά των γλωσσών και η εξειδικευμένη γνώση που παρέχει στους φοιτητές

- 2) Στην επικέντρωση σε δύο κατευθύνσεις (Σλαβική, Βαλκανική και Ανατολική) και σε δύο εξειδικεύσεις (Οικονομικά και Διεθνείς Επιχειρήσεις, Πολιτική και Διεθνείς Σχέσεις)
 - 3) Στην εισαγωγή νέων καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και στη διαφάνεια της εξεταστικής διαδικασίας (πχ εργαστηριακή υποστήριξη γλωσσικών και ποσοτικών μαθημάτων του προγράμματος σπουδών)
 - 4) Στην αναβάθμιση του τεχνολογικού εξοπλισμού τόσο των εργαστηρίων όσο και των αιθουσών διδασκαλίας που παρέχονται στο Τμήμα
- β) Στην ανάπτυξη των Μεταπτυχιακών Σπουδών
- γ) Στην ανάπτυξη των ερευνητικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Τμήματος
- 1) στην κάλυψη των αναγκών του Τμήματος σε διδακτικό και διοικητικό προσωπικό
 - 2) στην σύναψη συνεργασίας (εκπαιδευτικής και ερευνητικής) με αντίστοιχα Ιδρύματα της Αλλοδαπής
 - 3) στην ενθάρρυνση ερευνητικών πρωτοβουλιών και συμμετοχή σε συνέδρια, ημερίδες κλπ.
- δ) Στην μέριμνα των φοιτητών
- 1) Σύνδεση σπουδών με την πρακτική άσκηση
 - 2) Ενθάρρυνση για πρακτική άσκηση
 - 3) Ανάληψη πρωτοβουλιών για την σύνδεση με κοινωνικούς, πολιτικούς και παραγωγικούς φορείς

Ως αποτέλεσμα, και στα πλαίσια αυτής της στρατηγικής, το Τμήμα προχώρησε στην αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών και ειδικότερα

- α) Στη μείωση των ειδিকেύσεων σε δυο: (1) Οικονομία και Επιχειρήσεις, (2) Πολιτική και Διεθνείς Σχέσεις, με υποχρεωτική επιλογή της μίας ή της άλλης ειδίκευσης στο τρίτο έτος με ταυτόχρονη κατάργηση της μη ειδίκευσης.
- β) Στη μείωση των κατευθύνσεων σε δύο: Α) Σλαβική, Β) Βαλκανική-Ανατολική. Η επιλογή αυτή γίνεται με κριτήρια ακαδημαϊκά: Η σλαβολογική κατεύθυνση ανταποκρίνεται στη γλωσσο-πολιτισμική ενότητα του σλαβικού κόσμου και αντανάκλα τη συνέχιση μιας εκατονταετούς τουλάχιστον παράδοσης των σλαβικών σπουδών τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Αμερική, με σύγχρονο, διεπιστημονικό χαρακτήρα. Η βαλκανική-ανατολική κατεύθυνση αναγνωρίζει την πολιτισμική συνάφεια που δημιούργησαν η γεωγραφική συνύπαρξη των βαλκανικών χωρών καθώς και οι πολλαπλές επιρροές που προέκυψαν απ' την παρουσία του Ισλάμ σε Βαλκάνια, Τουρκία και Μέση Ανατολή. Βασική γλώσσα για την πρώτη κατεύθυνση είναι η Ρωσική και για τη δεύτερη η Τουρκική.
- γ) Στον διπλασιασμό των υποχρεωτικών μαθημάτων ειδίκευσης από 4 σήμερα (ένα σε κάθε εξάμηνο), σε 8 (δύο σε κάθε εξάμηνο).
- δ) Στον κοινό κορμό μαθημάτων επιλογής στο 3^ο και 4^ο έτος. 4ωρη διδασκαλία εβδομαδιαίως ανά μάθημα και μείωση του συνολικού αριθμού των μαθημάτων που απαιτείται για τη λήψη του πτυχίου.

7.2. Πώς κρίνετε τη διαδικασία διαμόρφωσης στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

Η διαδικασία διαμόρφωσης στρατηγικής κρίνεται υπεύθυνα καθώς η Γενική Συνέλευση του Τμήματος καθορίζει τους στόχους και λαμβάνει τις αποφάσεις. Τούτη, όμως, η διαδικασία δεν έχει ακόμη λάβει επίσημο θεσμοθετημένο και ελεγκτικό χαρακτήρα και δεν ορίζονται χρονοδιαγράμματα για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων. Παρά την αξιόλογη προσπάθεια που καταβάλλεται από το Τμήμα μέσω των Γ.Σ., υπάρχει ακόμη περιθώριο βελτίωσης της λειτουργίας και πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή σε θέματα στρατηγικού σχεδιασμού του Τμήματος. Αξίζει όμως να σημειωθεί και η μη αυτοδυναμία του Τμήματος που πολλές φορές αναχαιτίζει την υλοποίηση της στρατηγικής (π.χ. σε θέματα προκήρυξης νέων θέσεων ΔΕΠ) και προκαλεί διάφορες στρεβλώσεις. Σημαντική συνιστώσα όμως θεωρείται και η δημιουργία βάσεων δεδομένων που θα καταγράφουν τις ανάγκες του Τμήματος οι οποίες θα επικαιροποιούνται και θα χρησιμοποιούνται για τον στρατηγικό σχεδιασμό.

8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

8.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών;

Σε επίπεδο Τμήματος οι κύριοι φορείς παροχής διοικητικών υπηρεσιών είναι:

- α) η Γραμματεία του Τμήματος,
- β) η Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Αναφορικά με τη Γραμματεία του Τμήματος επισημαίνεται αφενός η επάρκεια του νέου προϊσταμένου ο οποίος γνωρίζει την αγγλική γλώσσα και έχει ευχέρεια στην χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας αφετέρου όμως, η μεγάλη έλλειψη διοικητικού προσωπικού στη Γραμματεία γεγονός που επισύρει προβλήματα στην αρτιότητα της παροχής υπηρεσιών τόσο στο εύρος κάλυψης των διοικητικών αναγκών όσο και στην ταχύτητα ανταπόκρισης στις αυξημένες ανάγκες. Υπογραμμίζεται η επιδείνωση της κατάστασης που περιγράφεται προηγουμένως εξαιτίας της δικαιολογημένης απουσίας, έμπειρης διοικητικής υπαλλήλου με άδεια λοχίας. Απαιτείται η άμεση πρόσληψη ενός τουλάχιστον διοικητικού υπαλλήλου στη Γραμματεία του Τμήματος για να μπορέσει το Τμήμα να διατηρήσει την υπάρχουσα παροχή διοικητικών υπηρεσιών. Περαιτέρω βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διοικητικών υπηρεσιών που παρέχει το Τμήμα απαιτεί:

- α) κεντρικό συντονισμό όλων των Γραμματειών του Πανεπιστημίου,
- β) ομογενοποίηση διοικητικών εγγράφων και πιστοποιητικών (με την έννοια της δημιουργίας κοινής φόρμας τίτλων και πιστοποιητικών για την κοινή αντιμετώπιση όλων των φοιτητών του Πανεπιστημίου),
- γ) ψηφιοποίηση των εγγράφων του Τμήματος που αφορούν διοικητικές διαδικασίες,
- δ) τροποποίηση λογισμικού καταχώρησης στοιχείων των φοιτητών και βαθμολογίας που θα επιτρέψει την εξαγωγή στατιστικών στοιχείων χρήσιμων για την παροχή πληροφοριών σε διάφορους φορείς καθώς και την σύνταξη εκθέσεων εξωτερικής αξιολόγησης.

Επισημαίνεται η παντελής έλλειψη γραμματειακής υποστήριξης στα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος με σημαντική επιφόρτιση του χρόνου απασχόλησης των ΔΕΠ, γεγονός που συνεπάγεται τη δραστική μείωση του διαθέσιμου χρόνου για το διδακτικό και ερευνητικό τους έργο.

Συμπερασματικά, περαιτέρω βελτίωση των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος απαιτεί την πρόσληψη δύο τουλάχιστον διοικητικών υπαλλήλων (ενός για την αναπλήρωση της υπάρχουσας υπαλλήλου που τελεί σε άδεια λοχίας) που θα γνωρίζουν την αγγλική γλώσσα και θα έχουν ευχέρεια στη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας.

Αναφορικά με την Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών η αποτελεσματικότητά της μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά με τη διαφοροποίηση του ωραρίου λειτουργίας της από 10:00 π.μ.

έως 9:00 μ.μ. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την διαδοχική εναλλαγή των δύο διοικητικών υπαλλήλων που απασχολεί σήμερα η Γραμματεία. Η προτεινόμενη τροποποίηση κρίνεται απαραίτητη καθώς τα μαθήματα του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών είναι απογευματινά και βραδινά.

8.2. Πώς κρίνετε τις υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας;

Οι παρούσες υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας περιορίζονται στην έκδοση πιστοποιητικών ΠΑΣΟ, φοιτητικών ταυτοτήτων, βιβλιαρίων Σπουδών, στην συλλογή προτεινόμενων συγγραμμάτων και διεκπεραίωσής τους μέσω του ΥΠΕΠΘ, στην παροχή υπηρεσιών σίτισης και σε κάποιες περιορισμένες υπηρεσίες στέγασης. Η βελτίωση των υπηρεσιών αυτών απαιτεί:

- α) ψηφιοποίηση των εγγράφων που σχετίζονται με τις παραπάνω υπηρεσίες με αποτέλεσμα τη βελτίωση της ταχύτητας της παροχής υπηρεσιών,
- β) συνεργασία του Πανεπιστημίου με φορείς της τοπικής κοινωνίας ώστε να υπάρχει μια ευελιξία κάλυψης των αναγκών των σπουδαστών που ανήκουν σε κοινωνικο-οικονομικά 'ευάλωτες ομάδες' όσον αφορά υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας,
- γ) συντονισμός και συνεργασία μεταξύ της Γραμματείας του Τμήματος με το Γραφείο Διασύνδεσης και το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης για την αποτελεσματικότερη ενσωμάτωση των σπουδαστών στην αγορά εργασίας. Η Γραμματεία (Γραμματείες) του Τμήματος (Τμημάτων) απαιτείται να συλλέγει στοιχεία για τους τελειόφοιτους φοιτητές ώστε να δημιουργηθεί μια Τράπεζα δεδομένων με διττή λειτουργία:
 - 1) ενημέρωση φοιτητών με πληροφορίες απαραίτητες από τη μία πλευρά να ενημερώνει έντυπα ή/και ηλεκτρονικά τους φοιτητές με πληροφορίες απαραίτητες για τη συνέχεια της εκπαιδευτικής (μεταπτυχιακά) ή/και επαγγελματικής σταδιοδρομίας (δυνατότητες απασχόλησης),
 - 2) να ανατροφοδοτεί πληροφοριακά το Τμήμα σε σχέση με την αποτελεσματικότητα της εργασιακής ένταξης των αποφοίτων και να διευκολύνει τη συνεχή διαύλο επικοινωνίας τους με την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση όπως αυτή μπορεί να συντελεστεί π.χ. με προσφορά θέσεων πρακτικής άσκησης, δωρεές κ.ά.

8.3. Πώς κρίνετε τις υποδομές πάσης φύσεως που χρησιμοποιεί το Τμήμα;

Οι υποδομές που χρησιμοποιεί το Τμήμα κρίνονται μη ικανοποιητικές δεδομένου ότι το Τμήμα έχει στην κατοχή του 21,5 γραφεία τα οποία κατανέμονται ως ακολούθως: 16 γραφεία για 17 μέλη ΔΕΠ (2 συστεγάζονται), 2 γραφεία για τα ΕΕΔΙΠ του Τμήματος, 1 γραφείο στο οποίο συστεγάζονται οι Ειδικόι Επιστήμονες και οι αποσπασμένοι από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, 1 γραφείο στο οποίο συστεγάζονται οι υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος, 1 γραφείο Γραμματείας Προπτυχιακών Σπουδών και 0,5 γραφείο για την Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος (το μοιράζεται με την Γραμματεία του Τμήματος

ΕΚΠ). Το ΕΤΕΠ του Τμήματος στεγάζεται στο εργαστήριο του Τμήματος. Δεδομένης της επικείμενης πρόσληψης 5 νέων μελών ΔΕΠ (1 μέλος ΔΕΠ υπό διορισμό και 4 θέσεις ΔΕΠ υπό εξέλιξη), απαιτούνται συνολικά, τουλάχιστον 6 νέα γραφεία, για να έχει το κάθε μέλος ΔΕΠ το δικό του γραφείο. Το πρόβλημα έλλειψης γραφείων ΔΕΠ θα λυθεί μερικώς με τη δημιουργία 4 γραφείων με τη μετατροπή της αίθουσας διδασκαλίας 235 του Τμήματος, οπότε και θα απαιτείται πλέον η εύρεση τουλάχιστον 2 γραφείων. Επίσης, κρίνεται σκόπιμη η πρόβλεψη για 1 ακόμη γραφείο για τα ΕΕΔΙΠ του Τμήματος που θα διευκολύνει την συστέγαση τους καθώς προβλέπεται αύξηση του αριθμού τους. Τέλος, λόγω της έναρξης λειτουργίας από το Σεπτέμβριο του 2008 του νέου προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών κρίνεται εύλογη η παραχώρηση ενός γραφείου συνεργασίας των μεταπτυχιακών φοιτητών του προγράμματος.

Η απώλεια της αίθουσας διδασκαλίας 235 δημιουργεί μείζον πρόβλημα στο διδακτικό έργο του Τμήματος. Προτείνεται η αντικατάσταση της, με την παροχή προτεραιότητας χρήσης της αίθουσας 5 ή ενός εκ των δύο καινούργιων αμφιθεάτρων που θα λειτουργήσουν στο Πανεπιστήμιο από τον Σεπτέμβριο του 2008. Όπως υπογραμμίζεται στην ενότητα 4 η περαιτέρω βελτίωση του προγράμματος διδασκαλίας απαιτεί τη δυνατότητα χρήσης μιας ακόμη αίθουσας, η οποία δεν θα βλέπει προς την Εγνατία Οδό. Επισημαίνεται ότι η διδασκαλία μεγάλου αριθμού γλωσσικών μαθημάτων στο Τμήμα απαιτεί αίθουσες με ησυχία.

Στο Τμήμα λειτουργεί εργαστήριο Η/Υ με 38 θέσεις εργασίας. Επισημαίνεται η επείγουσα ανάγκη αναβάθμισης του εργαστηρίου στα πρότυπα της αίθουσας τηλε-εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου και επέκτασης του στις 42 θέσεις εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται οι προμήθεια: 43 Η/Υ τελευταίας τεχνολογίας, SmartBoard και δύο βιντεοπροβολέων. Η παραπάνω αναβάθμιση κρίνεται απαραίτητη καθώς οι υπάρχοντες Η/Υ είναι πεπαλαιωμένοι και δεν μπορούν να ανταποκριθούν ικανοποιητικά στο σύγχρονο λογισμικό που απαιτούν τα εργαστηριακά μαθήματα και οι εργαστηριακές εφαρμογές άλλων μαθημάτων του προγράμματος σπουδών. Σημειώνεται ότι το εργαστήριο είναι εγκατεστημένο σε υπόγειο χώρο με σημαντικά προβλήματα ασφάλειας και εξαερισμού και συνίσταται η μετεγκατάσταση του σε καταλληλότερο χώρο.

8.4. Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης νέων τεχνολογιών από τις διάφορες υπηρεσίες του Τμήματος (πλην εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου);

Κρίνεται ότι το Τμήμα δεν αξιοποιεί πλήρως τις νέες τεχνολογίες που είναι διαθέσιμες τόσο εντός όσο και εκτός Πανεπιστημίου. Τεχνολογίες που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ώστε να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του Τμήματος περιλαμβάνουν:

- α) Η χρήση λογισμικού αυτόματης ψηφιακής ηλεκτρονικής εγγραφής των πρακτικών συνεδριάσεων εκλεκτορικών σωμάτων, γενικών συνελεύσεων κτλ.

- β) Δορυφορικές συνδέσεις των αιθουσών διδασκαλίας και του εργαστηρίου του Τμήματος για την πρόσβαση σε δορυφορικά κανάλια των χωρών της Βαλκανικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης, καθώς το Πανεπιστήμιο διαθέτει κεντρική δορυφορική κεραία
- γ) Χρήση του COMPUS που είναι κεντρικά διαθέσιμο στο Πανεπιστήμιο από όλους τους διδάσκοντες του Τμήματος για την ψηφιακή ανάπτυξη όλων των μαθημάτων που προσφέρονται από το Τμήμα σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο.

8.5. Πώς κρίνετε τον βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη χρήση υποδομών και εξοπλισμού;

Επισημαίνεται ότι η παρούσα κατανομή αιθουσών και αμφιθεάτρων διδασκαλίας του Τμήματος ως προς την προτεραιότητα χρήσης τους, είναι ιδιαίτερα προβληματική για την ορθολογική δομή και ροή του προγράμματος διδασκαλίας, με άμεσο αντίκτυπο στην προσέλευση των φοιτητών στα μαθήματα. Διευκρινίζεται ότι ο μεγάλος αριθμός μαθημάτων, τόσο σε επίπεδο εξειδικεύσεων, όσο και σε γλωσσικό επίπεδο, απαιτούν ένα πολύ μεγάλο αριθμό ωρών διδασκαλίας, ο οποίος πρέπει να κατανεμηθεί ορθολογικά. Το πρόβλημα επιδεινώνεται με την μετατροπή της αίθουσας διδασκαλίας 235 του Τμήματος σε γραφεία. Όπως επισημάνθηκε και στην ενότητα 8.3 για την βελτίωση της λειτουργικότητας του ωρολογίου προγράμματος διδασκαλίας απαιτείται πέραν της προτεραιότητας στη χρήση των αιθουσών 3 και 16, η προτεραιότητα στη χρήση άλλων δύο αιθουσών, η μία εκ των οποίων, θα αναπληρώσει την αίθουσα 235.

Κρίνεται ότι το Τμήμα θα μπορούσε να κάνει καλύτερη χρήση του εργαστηρίου του προσφέροντας περισσότερες εφαρμογές εργαστηριακού χαρακτήρα σε περισσότερα μαθήματα του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών. Προτείνεται επίσης, η μεγαλύτερη χρήση του εργαστηρίου από τους διδάσκοντες γλωσσών με την αξιοποίηση εξελιγμένου γλωσσικού λογισμικού και ψηφιακών γλωσσικών εφαρμογών στο πλαίσιο διδασκαλίας των 7 γλωσσών που υποστηρίζει το Τμήμα.

8.5. Πώς κρίνετε τον βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη διαχείριση οικονομικών πόρων;

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα του Τμήματος ΦΕΚ235/96 προβλέπονται 10 θέσεις ΕΕΔΠ, εκ των οποίων το Τμήμα έχει καλύψει μόνο 4 και 10 μόνιμες θέσεις διοικητικού προσωπικού εκ των οποίων το Τμήμα έχει καλύψει μόνο 3.

Οι οικονομικοί πόροι του Τμήματος - πέραν της κρατικής χρηματοδότησης στην οποία το Τμήμα δεν έχει κανένα έλεγχο - είναι πολύ περιορισμένοι, αν όχι ανύπαρκτοι. Οι πρώτοι οικονομικοί πόροι του Τμήματος θα προκύψουν από τη λειτουργία του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών το Σεπτέμβριο του 2008. Οι οικονομικοί αυτοί πόροι προβλέπεται

ότι θα καλύψουν τα λειτουργικά έξοδα του Προγράμματος και θα παρέχουν μία μικρή δυνατότητα χρηματοδότησης του ερευνητικού έργου των μελών ΔΕΠ που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα²³. Η διαχείριση των οικονομικών πόρων, που θα προκύψουν από τη λειτουργία του Μεταπτυχιακού, θα γίνεται από τη συντονιστική επιτροπή του Προγράμματος, με τη σύμφωνη γνώμη της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

Προτείνεται ο σχεδιασμός και η λειτουργία και άλλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εν δυνάμει θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν περαιτέρω οικονομικούς πόρους στο Τμήμα, όπως:

- α) Η λειτουργία Ινστιτούτου Εκμάθησης Βαλκανικών Σλαβικών και Ανατολικών Γλωσσών με την καταβολή διδάκτρων από τους συμμετέχοντες σπουδαστές εκτός Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- β) Η λειτουργία καλοκαιρινών σχολείων (summer schools) σε εξειδικευμένα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα με στόχο την προσέλκυση σπουδαστών από τα Βαλκάνια και την Νοτιοανατολική Ευρώπη κατά τους καλοκαιρινούς μήνες

²³ Βλέπε Κανονισμό λειτουργίας Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

9. Συμπεράσματα

Στην Ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να εντοπίσει τα κυριότερα θετικά και αρνητικά του σημεία, όπως αυτά συνάγονται από τις προηγούμενες ενότητες και να αναγνωρίσει ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών του σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους που προκύπτουν από τα αρνητικά του σημεία.

9.1. Ποια, κατά την γνώμη σας, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος, όπως αυτά προκύπτουν μέσα από την Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης;

Καταρχήν, η διαδικασία αξιολόγησης του Τμήματος κρίνεται ως πολύ θετική καθώς δίνει την δυνατότητα στο Τμήμα, για πρώτη φορά, να καταγράψει και να αποτιμήσει θετικά και αρνητικά σημεία της λειτουργίας του. Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης παρέχει στο Τμήμα την δυνατότητα αξιοποίησης συγκριτικών του πλεονεκτημάτων, όπου αυτά διαπιστώνονται, καθώς και βελτίωσης αρνητικών σημείων στη λειτουργία του, με στόχο την βελτίωση της διδακτικής και ερευνητικής του δραστηριότητας, καθιστώντας το αναγνωρίσιμο και ανταγωνιστικό τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Το διδακτικό έργο του Τμήματος κρίνεται στο σύνολό του ικανοποιητικό με δεδομένο το επιστημονικό εύρος των μαθημάτων των δύο εξειδικεύσεων και των γλωσσών που καλύπτει το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών. Σύμφωνα με τα απογραφικά δελτία αξιολόγησης των φοιτητών, η διδασκαλία του συνόλου των διδασκόντων κρίνεται από πολύ ικανοποιητική έως πολύ καλή. Επισημαίνεται το περιθώριο βελτίωσης για όλους τους διδάσκοντες όπου σε ορισμένες περιπτώσεις το εύρος του πρέπει να είναι μεγαλύτερο.

Αναφορικά με το διδακτικό έργο του Τμήματος επισημαίνεται:

- (α) υπάρχουν διδάσκοντες που δεν έχουν αναρτήσει όλα ή και κανένα από τα μαθήματα που διδάσκουν στο COMPUS,
- (β) υπάρχουν μαθήματα διδασκόντων στο COMPUS που δεν είναι επικαιροποιημένα,
- (γ) υπάρχουν περιγραφές μαθημάτων που είναι ανεπαρκείς καθώς δεν αναφέρονται σε ένα ή παραπάνω από τα κάτωθι δομικά χαρακτηριστικά: στόχος και σκοπός του μαθήματος, προτεινόμενη βιβλιογραφία, δομή του μαθήματος με περιγραφή και βιβλιογραφική αναφορά στις εβδομαδιαίες διαλέξεις, τρόπο αξιολόγησης του μαθήματος.

Κρίνεται ως απαραίτητη η ανάρτηση και επικαιροποίηση στο COMPUS των ωρών γραφείου του κάθε διδάσκοντα για συνεργασία με τους φοιτητές. Οι ώρες γραφείου δεν μπορεί να είναι λιγότερες από 3 και πρέπει να είναι κατανεμημένες σε δύο τουλάχιστον διαφορετικές ημέρες της εβδομάδας.

Αναφορικά με την αξιολόγηση των φοιτητών, προτείνεται στο πλαίσιο διαφάνειας και κοινής πρακτικής στη διαδικασία αξιολόγησης να υπάρχουν σε όλα τα μαθήματα του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

Ενθαρρύνονται όλοι οι συμπληρωματικοί τρόποι εξέτασης και αξιολόγησης των φοιτητών κατά την διάρκεια του εξαμήνου όπως: εργασίες, πρόοδοι, προφορικές εξετάσεις.

Το ερευνητικό έργο του Τμήματος, με δεδομένο το νεαρό της ηλικίας των διδασκόντων, κρίνεται ικανοποιητικό σύμφωνα με την απογραφή του ερευνητικού έργου των διδασκόντων του Τμήματος όπως αυτό αποτυπώθηκε στα ατομικά δελτία αξιολόγησης. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στον αρκετά μεγάλο αριθμό άρθρων που έχουν δημοσιευθεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με κριτές καθώς και στον αρκετά μεγάλο αριθμό ετεροαναφορών και συμμετοχών σε διεθνή συνέδρια με κριτές, που αντανακλά ως ένα βαθμό την απήχηση που έχει το ερευνητικό έργο του Τμήματος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Επίσης, κρίνεται ως ιδιαίτερα θετική η κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού για διδασκαλία και έρευνα καθώς και η συμμετοχή τους σε ερευνητικά προγράμματα, ερευνητικά δίκτυα και διεθνή Fora.

Αναφορικά με το ερευνητικό έργο του Τμήματος επισημαίνεται:

- (α) προτροπή και παροχή κινήτρων στους διδάσκοντες και υποψήφιους διδάκτορες όλου του Τμήματος να παρουσιάζουν το ερευνητικό τους έργο σε διεθνή συνέδρια με κριτές,
- (β) προτροπή και παροχή κινήτρων στους διδάσκοντες και υποψήφιους διδάκτορες όλου του Τμήματος να δημοσιεύουν το επιστημονικό τους έργο σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με κριτές και να προωθούν τη σύνταξη μονογραφιών με στόχο την εμβάθυνση και την ανασύνθεση της επιστημονικής γνώσης στο ερευνητικό πεδίο εκάστου.
- (γ) προτροπή όλων των διδασκόντων να συμμετάσχουν στην υποβολή προτάσεων για την ανάληψη χρηματοδοτούμενων ερευνητικών προγραμμάτων από εθνικούς και διεθνείς φορείς,
- (δ) προτείνεται η έκδοση του ερευνητικού έργου του Τμήματος με την μορφή working papers, πριν να δημοσιευτούν σε επιστημονικά περιοδικά, σε επιστημονική σειρά που αποφάσισε να λειτουργήσει το Τμήμα το 2004. Προτείνεται η λειτουργία δύο διαφορετικών επιστημονικών σειρών δημοσιεύσεις των working papers, μία για την κάθε επιστημονική εξειδίκευση που λειτουργεί στο Τμήμα.

Προτείνεται η τροποποίηση του εσωτερικού κανονισμού του προγράμματος διδακτορικών σπουδών ώστε να βελτιωθεί η δομή του προγράμματος και η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων διδακτόρων. Στο τροποποιημένο πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών προτείνεται η εισαγωγή κριτηρίων αξιολόγησης των υποψηφίων διδακτόρων καθ' όλη την διάρκεια εκπόνησης των διατριβών τους που θα διασφαλίζουν μια ποιοτικότερη επιστημονική συνεισφορά στο γνωστικό αντικείμενο που θεραπεύουν.

Επισημαίνεται ως πολύ σημαντική η παρουσία των διδασκόντων του Τμήματος στο Τμήμα τουλάχιστον 3 ημέρες εβδομαδιαίως για τη δημιουργία περιβάλλοντος ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας που θα βοηθήσει την περαιτέρω βελτίωση του διδακτικού και ερευνητικού έργου του Τμήματος.

Οι διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές του Τμήματος κρίνονται ως ανεπαρκείς με μεγάλα περιθώρια βελτίωσης. Επισημαίνεται η έλλειψη γραφείων για τα μέλη ΔΕΠ, ΕΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, συμβασιούχους διδάσκοντες και μεταπτυχιακούς φοιτητές. Παρά την μετατροπή της αίθουσας διδασκαλίας 235 σε γραφεία επισημαίνεται η άμεση ανάγκη για 4 επιπρόσθετα γραφεία για την στέγαση των υπαρχόντων μελών ΔΕΠ και την συστέγαση μελών ΕΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, ειδικών επιστημόνων, συμβασιούχων καθηγητών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών.

Επισημαίνεται η ανάγκη παροχής προτεραιότητας χρήσης σε δύο τουλάχιστον αίθουσες διδασκαλίας (η μία σε αναπλήρωση της αίθουσας διδασκαλίας 235) για την ουσιαστική βελτίωση στη δομή και ροή του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών. Η δυνατότητα χρήσης δύο επιπρόσθετων αιθουσών, πέρα των αιθουσών 3 και 16, αναμένεται να αύξησει την συμμετοχή των φοιτητών στα μαθήματα, βελτιώνοντας το συνολικό διδακτικό έργο του Τμήματος.

Κρίνεται αναγκαία η αναβάθμιση του εργαστηρίου του Τμήματος στα πρότυπα της αίθουσας τηλεδιάσκεψης του Πανεπιστημίου, με την αγορά Η/Υ τελευταίας τεχνολογίας, smart board και δύο βίντεοπροβολέων, καθώς και επέκταση των θέσεων εργασίας από 38 σε 42.

Καταγράφεται η βελτίωση των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος με την τοποθέτηση νέου προϊσταμένου. Κρίνεται, επίσης, αναγκαία η στελέχωση της Γραμματείας με δύο επιπρόσθετους διοικητικούς υπαλλήλους (ένας σε αντικατάσταση υπαλλήλου επί λογία) για την ουσιαστική βελτίωση των διοικητικών υπηρεσιών και την παροχή στοιχειώδους γραμματειακής υποστήριξης στα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος.

Ανάμεσα στις ενέργειες που κρίνεται πως θα είχαν άμεση επίδραση στη βελτίωση των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος συμπεριλαμβάνονται:

- (α) κεντρικός συντονισμός όλων των υπηρεσιών του Πανεπιστημίου,
- (β) ομογενοποίηση και ψηφιοποίηση διοικητικών εγγράφων και πιστοποιητικών,
- (γ) τροποποίηση και αναβάθμιση του λογισμικού καταχώρησης στοιχείων των φοιτητών.

9.2. Διακρίνετε ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία;

Η υψηλή επιστημονική κατάρτιση των διδασκόντων, το επιστημονικό τους έργο με διεθνή απήχηση, η διδακτική και ερευνητική τους κινητικότητα σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού σε συνδυασμό με το νεαρό της ηλικίας τους δημιουργεί προϋποθέσεις αναγνωρισιμότητας του Τμήματος τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η περαιτέρω αξιοποίηση της αναγνωρισιμότητας του Τμήματος συμπεριλαμβάνει:

(α) την μεγαλύτερη πιθανότητα αποδοχής των αποφοίτων του Τμήματος σε καλά πανεπιστήμια του εξωτερικού καθώς και την απασχολησιμότητά τους σε καλές θέσεις εργασίας τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό,

(β) την προσέλκυση φοιτητών με ιδιαίτερα προσόντα από την Ευρώπη, τα Βαλκάνια και την Νοτιοανατολική Ευρώπη στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών του Τμήματος.

Το Τμήμα μπορεί να αξιοποιήσει την εμπειρία του στη διδασκαλία γλωσσών της Βαλκανικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης δημιουργώντας Ινστιτούτο Εκμάθησης Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Γλωσσών. Το Ινστιτούτο θα διασφαλίσει ίδιους οικονομικούς πόρους στο Τμήμα από την καταβολή διδάκτρων από σπουδαστές εκτός του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Επίσης, η επιστημονική εξειδίκευση των μελών ΔΕΠ παρέχει τη δυνατότητα λειτουργίας Summer Schools σε επίκαιρα θέματα οικονομικού, πολιτικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος για τα Βαλκάνια και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη προσελκύοντας φοιτητές από την ευρύτερη περιοχή κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, εξασφαλίζοντας για το Τμήμα οικονομικούς πόρους.

Ενδεχόμενοι κίνδυνοι στην ακαδημαϊκή λειτουργία του Τμήματος μπορούν να προκύψουν από:

(α) τη μη πρόσληψη μόνιμου Διδακτικού Προσωπικού, ΕΕΔΙΠ, για τη διδασκαλία των γλωσσών που υποστηρίζει το Τμήμα με αποτέλεσμα τη διαιώνιση, αν όχι επιδείνωση των υφιστάμενων προβλημάτων στη διδασκαλία,

(β) τη μη συχνή παρουσία των μελών ΔΕΠ στο Τμήμα και την ετεροαπασχόλησή τους με άμεσο αντίκτυπο σε όλο το φάσμα του διδακτικού, ερευνητικού και διοικητικού έργου του Τμήματος

(γ) τη μη πρόσληψη διοικητικού προσωπικού στη Γραμματεία προπτυχιακών σπουδών με αποτέλεσμα την χειροτέρευση της ποιότητας των διοικητικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών φοιτητικής μέριμνας που παρέχει το Τμήμα και την περαιτέρω επιβάρυνση των διδασκόντων με διοικητική γραφειοκρατία διεκπαιρωτικού χαρακτήρα,

(δ) τη μη διασφάλιση γραφείων και αιθουσών διδασκαλίας με αποτέλεσμα την επιβάρυνση της ήδη ανορθολογικής δομής του ωρολογίου προγράμματος διδασκαλίας με άμεση επίπτωση τη μείωση της συμμετοχής των φοιτητών στα μαθήματα.

10. Σχέδια βελτίωσης

Στην Ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να καταρτίσει σχέδιο δράσης για την άρση των αρνητικών σημείων και την ενίσχυση των θετικών του, καθορίζοντας προτεραιότητες με βάση τις δυνατότητές του.

10.1. Περιγράψτε το βραχυπρόθεσμο σχέδιο δράσης από το Τμήμα για την άρση των αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων.

Τα βραχυχρόνια σχέδια δράσης του Τμήματος περιλαμβάνουν:

- (α) Τον προγραμματισμό 5 θέσεων μελών ΔΕΠ.
- β) Την άμεση προκήρυξη μίας θέσης ΕΕΔΙΠ σε γλώσσα. Στο πλαίσιο της βιωσιμότητας και ποιοτικής διδασκαλίας των γλωσσών κρίνεται επιτακτική η άμεση προκήρυξη μιας θέσης ΕΕΔΙΠ. Τονίζεται ότι η βιωσιμότητα των γλωσσών στο Τμήμα απαιτεί την άμεση παροχή πιστώσεων για την προκήρυξη θέσεων ΕΕΔΙΠ.
- γ) Τη σύσταση συντακτικής επιτροπής για την επιμέλεια σύνταξης και έκδοσης σειράς working paper για την κάθε μία από τις δύο επιστημονικές εξειδικεύσεις που λειτουργούν στο Τμήμα.
- (δ) Τη σύσταση τριμελούς επιτροπής για τη μελέτη, το σχεδιασμό και την υποβολή πρότασης για την λειτουργία από το Τμήμα, Ινστιτούτου Βαλκανικών Σλαβικών και Ανατολικών Γλωσσών.
- (ε) Τη διεύρυνση των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών με τον έλεγχο της επικαιροποίησης και ανάρτησης της περιγραφής του κάθε μαθήματος του Προγράμματος Σπουδών στο COMPUS και την ανάρτηση και επικαιροποίηση των ωρών γραφείου συνεργασίας με τους φοιτητές, όλων των διδασκόντων.

Στα Πανεπιστήμια της αλλοδαπής και σε πολλά Τμήματα Ελληνικών Πανεπιστημίων έχει δημιουργηθεί θέση Συμβούλου Καθηγητή. Αντλαμβάνοντας και κατανοώντας τις ανάγκες των φοιτητών ο Σύμβουλος Καθηγητής πρέπει να συμβάλει στην επίλυση των όποιων προβλημάτων αντιμετωπίζουν οι φοιτητές. Οι υπηρεσίες που ασκεί ο Σύμβουλος Καθηγητής θεωρούνται αναγκαίες στο νέο σύνθετο κοινωνικό περιβάλλον και συμπληρώνουν το έργο του Καθηγητή ως διδάσκοντα και παιδαγωγού.

10.2. Περιγράψτε το μεσοπρόθεσμο σχέδιο δράσης από το Τμήμα για την άρση των αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων.

Τα μεσοπρόθεσμα σχέδια δράσης του Τμήματος περιλαμβάνουν:

(α) Τη σύσταση επιτροπής με τις κάτωθι αρμοδιότητες:

(i) την ψηφιοποιημένη καταχώρηση όλων των πληροφοριών από τα απογραφικά δελτία αξιολόγησης μαθημάτων και διδασκόντων σε βάση δεδομένων για περαιτέρω επεξεργασία και αξιολόγηση,

(ii) την επικοινωνία των καταγραφέντων θετικών και αρνητικών στοιχείων, παρατηρήσεων και σχολίων που καταγράφηκαν στα απογραφικά δελτία με τους διδάσκοντες του κάθε μαθήματος,

(iii) την συστηματική καταγραφή όλων των δραστηριοτήτων του Τμήματος για την αξιοποίηση τους στην επόμενη έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος, έκδοσης οδηγού σπουδών και πάσης φύσεως υλικού για την διαφήμιση και προαγωγή του Τμήματος,

(iv) την σύνταξη και έκδοση σε ετήσια βάση, ενημερωτικού ερευνητικού οδηγού του Τμήματος στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα, με στόχο την ενημέρωση όχι μόνο της επιστημονικής κοινότητας αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας για το ερευνητικό έργο, τις δημοσιεύσεις τα ερευνητικά προγράμματα και επιστημονικά ενδιαφέροντα του Τμήματος. Η ευρύτερη δημοσιοποίηση του ερευνητικού προφίλ του Τμήματος, που αξιολογείται ως ένα από τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα μπορεί να προσελκύσει όχι μόνο προσοντούχους υποψήφιους διδάκτορες στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών, αλλά και χρηματοδότηση ερευνητικών έργων και προτάσεων από επιχειρηματικούς και κοινωνικούς φορείς.

(β) Τη σύσταση τριμελούς επιτροπής για τη διερεύνηση και υποβολή πρότασης για την λειτουργία summer school σε εξειδικευμένα γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος με στόχο την προέλευση φοιτητών από την Ευρώπη, τα Βαλκάνια και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

10.3. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από τη Διοίκηση του Ιδρύματος.

Οι προτάσεις του Τμήματος στη Διοίκηση του Ιδρύματος περιλαμβάνουν:

(α) Την επείγουσα κατάθεση αιτήματος για την παραχώρηση προτεραιότητας χρήσης σε δύο επιπρόσθετες αίθουσες διδασκαλίας (η μία σε αντικατάσταση της αίθουσας διδασκαλίας 235 που μετατράπηκε σε γραφεία).

(β) Την επείγουσα κατάθεση αιτήματος για την αντικατάσταση διοικητικού υπαλλήλου στην γραμματεία προπτυχιακών Σπουδών που βρίσκεται σε άδεια λοχείας και την διερεύνηση

ευρέσεως επιπρόσθετου διοικητικού υπαλλήλου για την ανάληψη νέων διοικητικών καθηκόντων στις γραμματείες Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών.

(γ) Την κατάθεση αιτήματος για τη μελλοντική μετεγκατάσταση του εργαστηρίου από το υπόγειο του Ιδρύματος σε πιο δόκιμο, ασφαλές και λειτουργικό χώρο.

(δ) Την κατάθεση αιτήματος για την διερεύνηση μετατροπής ελεύθερων χώρων του Πανεπιστημίου ή μετατροπής υπαρχόντων σε 4 γραφεία για τη στέγαση νέων μελών ΔΕΠ και τη βιωσιμότερη συστέγαση μελών ΕΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, συμβασιούχων διδασκόντων, αποσπασμένων από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών.

(ε) Κρίνεται απαραίτητη η άρτια λειτουργία και συντήρηση της υλικοτεχνικής υποδομής, πχ videoprojector, Η/Υ, σε όλα τα αμφιθέατρα και αίθουσες διδασκαλίας. Το σημείο αυτό τονίζεται γιατί παρατηρείται πλημελής λειτουργία και συντήρηση σε πολλές αίθουσες και αμφιθέατρα διδασκαλίας.

(στ) Κρίνεται απαραίτητος ο εμπλουτισμός της βιβλιοθήκης με λεξικά και βιβλία γλωσσών, λογοτεχνίας και ιστορίας για την επαρκή διδασκαλία των γλωσσών που υποστηρίζει το Τμήμα.

10.4. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από την Πολιτεία.

Οι προτάσεις του Τμήματος προς το Υπουργείο Παιδείας:

(α) Την παροχή νέων πιστώσεων για την προκήρυξη 5 νέων θέσεων ΔΕΠ για την κάλυψη επείγουσών διδακτικών αναγκών του Τμήματος τόσο σε Προπτυχιακό όσο και σε Μεταπτυχιακό επίπεδο Σπουδών.

(β) Την παροχή 6 πιστώσεων για θέσεις ΕΕΔΙΠ Κλάδου Ι για την διδασκαλία των 7 γλωσσών που υποστηρίζει το Τμήμα, η διδασκαλία των οποίων είναι αβέβαιη καθώς στηρίζεται σε συμβασιούχους διδάσκοντες και αποσπασμένους καθηγητές από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα λειτουργίας του Τμήματος 235/96, προβλέπονται 10 θέσεις ΕΕΔΙΠ για την προσφορά εκπαιδευτικού έργου, εκ των οποίων έχουν καλυφθεί μόνο τρεις θέσεις ενώ μία βρίσκεται υπό προκήρυξη.

(γ) Την παροχή πιστώσεων για την πρόσληψη διοικητικού προσωπικού για τη στελέχωση των γραμματειών Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών και του εργαστηρίου για την βελτίωση των διοικητικών υπηρεσιών και υπηρεσιών φοιτητικής μέριμνας και την παροχή γραμματειακής υποστήριξης στα μέλη ΔΕΠ και τους διδάσκοντες του Τμήματος. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα λειτουργίας του Τμήματος, 235/96, προβλέπονται 10 θέσεις ειδικού διοικητικού και τεχνικού προσωπικού για την προσφορά εξειδικευμένων διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών. Από τις θέσεις αυτές 3 είναι ΠΕ κατηγορίας, 3 είναι ΑΠ κατηγορίας και 4 είναι ΜΕ κατηγορίας.

11. Πίνακες

Οι πίνακες που ακολουθούν αφορούν σε υποδείγματα και παρατίθενται σε οριζόντια διάταξη σελίδας.

(Το υπόλοιπο της σελίδας είναι εσκεμμένα κενό)

Πίνακας 11-1. Εξέλιξη του προσωπικού του Τμήματος

		2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004	2002-2003
Καθηγητές	Σύνολο			1	1	1
	Από εξέλιξη*					
	Νέες προσλήψεις*					
	Συνταξιοδοτήσεις*					
	Παρατήσεις*		1			
Αναπληρωτές Καθηγητές	Σύνολο	3	3	2	2	2
	Από εξέλιξη*					
	Νέες προσλήψεις*		1			
	Συνταξιοδοτήσεις*					
	Παρατήσεις*					
Επίκουροι Καθηγητές	Σύνολο	12	12	9	8	6
	Από εξέλιξη*					
	Νέες προσλήψεις*		3	1		2
	Συνταξιοδοτήσεις*					
	Παρατήσεις*					
Λέκτορες/Καθηγητές Εφαρμογών	Σύνολο	3	3	2	2	
	Νέες προσλήψεις*		1			
	Συνταξιοδοτήσεις*					
	Παρατήσεις*					
Μέλη ΕΕΔΙΠ/ΕΔΙΠ	Σύνολο	2	2	1	1	
Διδάσκοντες επί συμβάσει**	Σύνολο	19	13	17	19	23
Τεχνικό προσωπικό εργαστηρίων	Σύνολο	1	1	1	1	1
Διοικητικό προσωπικό	Σύνολο	3	3	3	3	3

* Αναφέρεται στο τελευταίο έτος

** Αναφέρεται σε αριθμό συμβάσεων – όχι διδασκόντων (π.χ. αν ένας διδάσκων έχει δύο συμβάσεις, χειμερινή και εαρινή, τότε μετρώνται δύο συμβάσεις)

Πίνακας 11-2.1. Εξέλιξη των εγγεγραμμένων φοιτητών του Τμήματος σε όλα τα έτη σπουδών

	2006- 2007	2005- 2006	2004- 2005	2003- 2004	2002- 2003
Προπτυχιακοί	341	339	320	294	277
Μεταπτυχιακοί	0	0	0	0	0
Διδακτορικοί	24	18	14	8	3

Πίνακας 11-2.2. Εξέλιξη των εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος

	2006- 2007	2005- 2006	2004- 2005	2003- 2004	2002- 2003
Εισαγωγικές εξετάσεις	60	60	58	54	59
Μετεγγραφές ²⁴	0	0	0	0	0
Κατατακτήριες εξετάσεις	5	2	2	3	2
Άλλες κατηγορίες	9	11	12	15	10
Σύνολο	74	73	72	72	71

²⁴ Στη γραμμή «Μετεγγραφές» αναγράφεται ο καθαρός αριθμός μετεγγραφομένων φοιτητών (εισορές-εκροές)

Πίνακας 11-3. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΜΠΣ)²⁵

Τίτλος ΜΠΣ:	Δεν υφίσταται για τα κατωτέρω έτη				
	2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004	2002-2003
Αιτήσεις (α+β)					
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος					
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων					
Προσφερόμενες θέσεις					
Εγγραφέντες					
Απόφοιτοι					-

²⁵ Σε περίπτωση περισσότερων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας ανά ΠΜΣ.

Πίνακας 11-4. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

	2006- 2007	2005- 2006	2004- 2005	2003- 2004	2002- 2003
Αιτήσεις (α+β)	6	4	6	5	3
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	-	-	-	-	-
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	6	4	5	5	3
Προσφερόμενες θέσεις	-	-	-	-	-
Εγγραφέντες	6	4	6	5	3
Απόφοιτοι ²⁶	-	-	-	-	-
Μέση διάρκεια σπουδών αποφοίτων	-	-	-	-	-

²⁶ Απόφοιτοι: Αριθμός Διδακτόρων που ανακηρύχθηκαν στο έτος που αφορά η στήλη.

Πίνακας 11-5.1. Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

ΜΑΘΗΜΑ	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ²⁷	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό / Κατ'επιλογήν	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι) ²⁸	Διαλέξεις

²⁷ Δώστε τη σελίδα του οδηγού σπουδών (αν υπάρχει) που περιγράφει τους στόχους, την ύλη και τον τρόπο διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος

²⁸ Αν η απάντηση είναι θετική, περιγράψτε στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης τα κριτήρια και τους τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας (προσθέστε στοιχεία της απόδοσης των φοιτητών, στοιχεία που δείχνουν τον βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών, με βάση π.χ το ερωτηματολόγιο κατά την αποφοίτηση ή τα αποτελέσματα αξιολόγησης μαθημάτων από τους φοιτητές ή άλλα δεδομένα που αποδεικνύουν την επιτυχία του μαθήματος, καθώς και τυχόν δυσκολίες)

Πίνακας 11-5.2. Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Όχι ²⁹	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΑΓΟΡΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ		3	3	ΕΠ	Ε	33	33	ΝΑΙ	15
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ (e-business)		3	3		Ε	68	67	ΝΑΙ	61
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	Όχι	4	4	ΕΠ	Ε	26	23	ΝΑΙ	21
ΑΡΑΒΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Ι		4	4	Υ	Κα	11	8	ΝΑΙ	6
ΑΡΑΒΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙΙ		4	4	Υ	Κα	13	5	ΝΑΙ	5
ΑΡΑΒΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙΙΙ		4	4	Υ	Κα	12	4	ΝΑΙ	4
ΑΡΑΒΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙV		4	4	Υ	Κα	12	2	ΝΑΙ	2
ΑΡΧΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ		3	3		Κα	8	6	ΝΑΙ	2
ΑΡΧΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ Ι		4	4		Κα	13	7	ΝΑΙ	6
ΑΡΧΕΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ		4	4		Κο	110	50	ΝΑΙ	41
ΑΡΧΕΣ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ		4	4	ΕΠ	Κο	103	56	ΝΑΙ	40

²⁹ Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά; Αν η απάντηση είναι αρνητική, δώστε σύντομη αναφορά των ελλείψεων

ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Ι		4	4	Υ	Κα	24	16	ΝΑΙ	15
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙΙ		4	4	Υ	Κα	28	14	ΝΑΙ	13
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙΙΙ		4	4	Υ	Κα	20	10	ΝΑΙ	10
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙV		4	4	Υ	Κα	20	10	ΝΑΙ	10
ΓΛΩΣΣΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ		4	4	Υ	Κο	161	85	ΝΑΙ	37
ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΛΑ ΣΕ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ		3	3	ΕΠ	Ε	14	12	ΝΑΙ	11
ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ		3	3		Ε	34	33	ΝΑΙ	9
ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ		4	4		Ε	28	28	ΝΑΙ	19
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ		4	4	ΓΓ	Ε	25	13	ΝΑΙ	7
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝ ΕΥΡΩΠΗ		4	4		Κο	113	65	ΝΑΙ	24
ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ		3	3		Ε	6	6	ΝΑΙ	4
ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ		3	3		Ε	49	46	ΝΑΙ	44
ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ		3	3	ΕΠ	Ε	37	32	ΝΑΙ	24
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ		3	3		Ε	45	45	ΝΑΙ	35
ΕΘΝΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ		4	4	Υ	Κο	126	93	ΝΑΙ	66
ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ		4	4	Υ και ΕΠ	Κο	117	36	ΝΑΙ	29
ΕΘΝΟΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ		4	4	ΕΠ	Ε	14	3	ΝΑΙ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	Ναι	3	3	Υ	Κο	199	63	ΝΑΙ	39
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ		4	4		Κο	119	53	ΝΑΙ	51

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ		4	4	Υ	Κο	89	60	ΝΑΙ	56
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ		3	3	Υ	Κο	137	67	ΝΑΙ	34
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ		4	4	Υ	Κο	104	58	ΝΑΙ	48
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΣΛΑΒΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ		4	4	ΕΠ	Κο	67	40	ΝΑΙ	30
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ		4	4	Υ	Κο	87	39	ΝΑΙ	21
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ		3	3	ΕΠ	Ε	48	24	ΝΑΙ	17
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ		3	3		Ε	54	32	ΝΑΙ	30
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ: ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ		3	3		Ε	20	17	ΝΑΙ	9
ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΠΑΙΓΝΙΩΝ		4	4	ΕΠ	Ε	26	23	ΝΑΙ	22
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ	Ναι	3	3	Υ	Κο	167	56	ΝΑΙ	34
ΘΕΜΑΤΑ ΣΛΑΒΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ		3	3	ΕΠ	Ε	14	8	ΝΑΙ	8
ΘΕΜΑΤΑ ΣΛΑΒΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (19ος -20ος αιώνας)		3	3		Ε	20	14	ΝΑΙ	14
ΘΕΩΡΙΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ		3	3		Κο	200	134	ΝΑΙ	58
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ		4	4	ΕΠ	Ε	18	9	ΝΑΙ	8
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ Α. ΚΑΙ ΝΑ ΕΥΡΩΠΗΣ		4	4	Υ	Κο	151	84	ΝΑΙ	35
ΚΕΙΜΕΝΑ ΡΩΣΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ		4	4	ΕΠ	Κα	15	6	ΝΑΙ	6
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ		4	4		Κο	170	114	ΝΑΙ	50
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ		4	4		Κο	126	98	ΝΑΙ	62

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	4	4		Κα	6	3	NAI	3
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	4	4		Κα	11	8	NAI	8
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΛΩΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	4	4		Κα	0	0	NAI	0
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕΡΒΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	4	4		Κα	3	0	NAI	0
ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ 20ος αιώνας	3	3	Υ/ΕΠ	Ε	23	12	NAI	10
ΛΑΟΙ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΗΝ ΕΣΣΔ			ΕΠ		31	11	NAI	9
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	3	3	Υ	Κο	146	75	NAI	40
ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	3	3	ΕΠ	Κο	168	88	NAI	49
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	3	3	Υ	Κο	169	76	NAI	43
ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	4	4		Ε	17	10	NAI	10
ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	3	3	Υ	Κο	177	96	NAI	45
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ	4	4		Ε	29	29	NAI	26
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	4	4	ΕΠ	Ε	40	30	NAI	25
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	3	3	ΕΠ	Ε	69	69	NAI	21
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	3	3	Υ	Ε	35	25	NAI	15
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ	4	4	Υ και ΕΠ	Κο	82	55	NAI	32
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	4	4	ΕΠ	Ε	13	12	NAI	11

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ : ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ Α. ΚΑΙ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗ	4	4	ΓΓ/ΕΠ	Ε	37	15	ΝΑΙ	15
ΠΟΛΩΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Ι	4	4	Υ	Κα	8	4	ΝΑΙ	4
ΠΟΛΩΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙΙ	4	4	Υ	Κα	12	7	ΝΑΙ	7
ΠΟΛΩΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙΙΙ	4	4	Υ	Κα	12	9	ΝΑΙ	8
ΠΟΛΩΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙV	4	4	Υ	Κα	12	8	ΝΑΙ	8
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Ι	4	4	Υ	Κα	47	31	ΝΑΙ	26
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙΙ	4	4	Υ	Κα	56	24	ΝΑΙ	20
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙΙΙ	4	4	Υ	Κα	39	17	ΝΑΙ	16
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙV	4	4	Υ	Κα	41	16	ΝΑΙ	14
ΡΩΣΙΑ ΚΑΙ ΗΠΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Μ. ΑΝΑΤΟΛΗ	4	4		Ε	39	36	ΝΑΙ	32
ΡΩΣΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙV	6	6	Υ	Κα	88	25	ΝΑΙ	24
ΡΩΣΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ V	6	6	Υ	Κα	85	24	ΝΑΙ	19
ΡΩΣΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ VI	6	6	Υ	Κα	91	26	ΝΑΙ	19
ΡΩΣΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ VII	6	6	Υ	Κα	81	37	ΝΑΙ	32
ΡΩΣΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ VIII	6	6	Υ	Κα	81	27	ΝΑΙ	26
ΡΩΣΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Ι	6	6	Υ	Κα	70	35	ΝΑΙ	33
ΡΩΣΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙΙ	6	6	Υ	Κα	99	44	ΝΑΙ	37
ΡΩΣΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙΙΙ	6	6	Υ	Κα	83	26	ΝΑΙ	26
ΣΕΡΒΙΚΗ (ΚΡΟΑΤΙΚΗ/ ΒΟΣΝΙΑΚΗ) ΓΛΩΣΣΑ Ι	4	4	Υ	Κα	13	9	ΝΑΙ	9
ΣΕΡΒΙΚΗ (ΚΡΟΑΤΙΚΗ/ ΒΟΣΝΙΑΚΗ) ΓΛΩΣΣΑ ΙΙ	4	4	Υ	Κα	15	9	ΝΑΙ	9
ΣΕΡΒΙΚΗ (ΚΡΟΑΤΙΚΗ/ ΒΟΣΝΙΑΚΗ) ΓΛΩΣΣΑ ΙΙΙ	4	4	Υ	Κα	22	14	ΝΑΙ	14
ΣΕΡΒΙΚΗ (ΚΡΟΑΤΙΚΗ/ ΒΟΣΝΙΑΚΗ) ΓΛΩΣΣΑ ΙV	4	4	Υ	Κα	20	12	ΝΑΙ	12
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	3	3		Κο	117	81	ΝΑΙ	44

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ	3	3	ΕΠ	Ε	18	18	ΝΑΙ	15
ΤΟ ΜΕΣΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ	3	3		Ε	11	4	ΝΑΙ	4
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΙV	6	6	Υ	Κα	73	17	ΝΑΙ	11
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ V	6	6	Υ	Κα	62	40	ΝΑΙ	31
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ VI	6	6	Υ	Κα	31	37	ΝΑΙ	26
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ VII	6	6	Υ	Κα	45	26	ΝΑΙ	22
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ VIII	6	6	Υ	Κα	45	27	ΝΑΙ	18
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ I	6	6	Υ	Κα	48	19	ΝΑΙ	15
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ II	6	6	Υ	Κα	68	22	ΝΑΙ	20
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ III	6	6	Υ	Κα	63	23	ΝΑΙ	15
ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	3	3	ΕΠ	Ε	60	39	ΝΑΙ	29

Πίνακας 11-6.1 Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Κατανομή Βαθμών (%)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (Σύνολο αποφοίτων)
	5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2001-2002	0	6,67	86,66	6,67	7,75
2002-2003	0	26,67	66,66	6,67	7,50
2003-2004	0	19,04	73,82	7,14	7,60
2004-2005	0	16,27	72,10	11,63	7,60
2005-2006	3,7	35,13	53,77*	7,4	7,45
Σύνολο					

Πίνακας 11-6.2 Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών και διάρκεια σπουδών

Έτος εισαγωγής	Διάρκεια σπουδών (χρόνια)								Σύνολο
	K	K+1	K+2	K+3	K+4	K+5	K+6	Δεν έχουν αποφοιτήσει	
2000-2001 ³⁰	21,54%	41,54%	16,92%	1,54%	-			18,46%	100
2001-2002	17,19%	40,63%	18,75%	1,56%				21,88%	100
2002-2003	16,67%	27,27%	7,58%					48,88%	100
2003-2004	10,94%	10,94%						78,13%	100
2004-2005	-								100
2005-2006									100
2006-2007									100

³⁰ K: κανονική διάρκεια σπουδών (σε έτη) στο Τμήμα.

Πίνακας 11-7.1. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών^[31]

Τίτλος ΜΠΣ: «...»						
Μάθημα	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό / Κατ'επιλογήν	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
Δεν υφίσταται ακόμη						

³¹ Σε περίπτωση περισσότερων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας ανά ΠΜΣ. Για τη στήλη «Αξιολόγηση από φοιτητή» ακολουθείτε τις οδηγίες του Πίνακα 11-5.1.

Πίνακας 11-7.2 Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών^[32]

Τίτλος ΜΠΣ: «...»								
Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής(ΕΠ) Γενικών Γνώσεων(ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων(ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
Δεν υφίσταται ακόμη								

³² Σε περίπτωση περισσότερων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας ανά ΠΜΣ.

Πίνακας 11-8. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά Προγράμματα Σπουδών

	2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004	2002-2003	Σύνολο
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε ξένο ΑΕΙ	5	8	9			22
Επισκέπτες φοιτητές ξένων ΑΕΙ στο Τμήμα	5	4				9
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που μετακινήθηκαν σε άλλο ΑΕΙ	1					1
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων ΑΕΙ που μετακινήθηκαν στο Τμήμα						

Πίνακας 11-9. Επιστημονικές δημοσιεύσεις

	A	B	Γ	Δ	E	Z	H	Θ	I
2007	9	20	4	11	1	29	19	42	23
2006	6	16	1	5	1	18	7	26	33
2005	3	20	0	5	0	14	9	32	19
2004	5	21	2	7	3	20	13	42	23
2003	8	25	8	5	2	13	8	35	15
Σύνολο	32	108	15	33	7	94	56	177	113

Επεξηγήσεις:

- A: Βιβλία/μονογραφίες
- B: Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές
- Γ: Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές
- Δ: Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές
- E: Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές
- Z: Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους
- H: Άλλες εργασίες
- Θ: Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) που εκδίδουν πρακτικά
- I: Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) που δεν εκδίδουν πρακτικά

Πίνακας 11-10. Αναγνώριση του ερευνητικού έργου

	A	B	Γ	Δ	E	Z	H
2007	195	31	5	10	13	42	0
2006	186	31	5	12	10	38	0
2005	79	18	3	3	4	20	0
2004	88	21	7	5	5	14	0
2003	106	20	4	8	10	15	0
Σύνολο	654	121	24	38	42	129	0

Επεξηγήσεις:

- A: Ετεροαναφορές
- B: Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου
- Γ: Βιβλιοκρισίες
- Δ: Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων
- E: Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών
- Z: Προσκλήσεις για διαλέξεις
- H: Διπλώματα ευρεσιτεχνίας

12. Παραρτήματα

Στην Ενότητα αυτή το Τμήμα μπορεί, αν το επιθυμεί, να παραθέσει οποιαδήποτε στοιχεία θεωρεί ότι θα είναι χρήσιμα στην Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης και τα οποία ενδεχομένως δεν καλύπτονται επαρκώς στο κυρίως σώμα της Έκθεσης.

Σε κάθε περίπτωση, στα Παραρτήματα αναμένεται οπωσδήποτε να περιληφθεί ο Οδηγός Σπουδών του Τμήματος και ο κατάλογος των επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία.

Παράρτημα με απόψεις, παρατηρήσεις, επισημάνσεις μελών ΔΕΠ του Τμήματος που αφορούν στην αξιολόγηση και δεν ενσωματώθηκαν στο κείμενο.

1. Σχετικά με το Ιστορικό της εξέλιξης του Τμήματος (σελ.7) επισημάνθηκαν τα εξής :

«Η πορεία του τμήματος δεν αντανάκλαται τόσο από τον αριθμό των φοιτητών, τους εγγεγραμμένους, τους αποφοίτους, απ' τον αριθμό των μελών ΔΕΠ κλπ – από τα στατιστικά δηλ. στοιχεία που παρατίθενται στην έκθεση όσο απ' το πρόγραμμα σπουδών, τα αντικείμενα, τους μέσους όρους βαθμολογίας κατά τις εισαγωγικές εξετάσεις. Πόσες φορές, προς ποια κατεύθυνση και για ποιους λόγους έχει αλλάξει πρόγραμμα σπουδών το Τμήμα; Από ποια βάση βαθμολογίας ξεκίνησε και πού έχει φτάσει η βάση για την εισαγωγή στο Τμήμα; Αν πάλι θεωρείται ότι μια εξέλιξη μετριέται βάσει αξιολογικών ερωτηματολογίων, πού είναι η αξιολόγηση του Τμήματος στην πορεία του, από φοιτητές που βρίσκονται τώρα στο 4^ο έτος σπουδών τους και έχουν ζήσει μια εξελικτική διαδρομή του ΒΣΑΣ; Τι λένε γι αυτήν την πορεία οι διδάσκοντες; (Στο σχετικό ερωτηματολόγιο που μοιράστηκε δεν υπήρχε καμιά ερώτηση σχετική με την «πορεία» του Τμήματος).

2. Σχετικά με τις ειδικεύσεις του προγράμματος σπουδών (σελ.9) έγινε το ακόλουθο σχόλιο:

«Από τη συγκεκριμένη παράγραφο, αλλά και από όλη τη σχετική ενότητα δεν διαφαίνεται πούθενά πώς το Τμήμα προάγει πρωτίστως τη γνώση για τις γλώσσες, την ιστορία και τον πολιτισμό των περιοχών τις οποίες εξετάζει. Αντιθέτως, ενώ γίνεται λόγος για κατευθύνσεις οι οποίες αντανάκλουν μόνο την επιλεγόμενη γλώσσα, δεν υπάρχει καμιά αναφορά στα μαθήματα που θα έπρεπε να είναι βασικά για την ανταπόκριση του Τμήματος στο ιδρυτικό του ΦΕΚ: Πούθενά δεν υπάρχει κρίση ή τοποθέτηση για τον αριθμό και το είδος των μαθημάτων που καλούνται να ανταποκριθούν στην αποστολή της μετάδοσης γνώσης για τις γλώσσες (φιλολογικά μαθήματα πέρα απ' την απλή φροντιστηριακή εκμάθηση γλωσσών), για την ιστορία (ιστορικά μαθήματα) και για τον πολιτισμό (μαθήματα λογοτεχνίας, τέχνης πρωτίστως) – τουλάχιστον αν ληφθούν υπόψη προγράμματα σπουδών περιοχής μεγάλων πανεπιστημίων στην Ευρώπη αλλά και στην Αμερική). – Αν πάλι τα μαθήματα πολιτισμού μεταφράζονται ως μαθήματα πολιτικής επιστήμης, οικονομικής επιστήμης και κοινωνικής ανθρωπολογίας, κάπου αυτή η ερμεία του όρου θα πρέπει να παρατίθεται. Πέρα από την έλλειψη αναστοχασμού πάνω στο σημαντικό αυτό ζήτημα (ο οποίος ενδεχομένως θα οδηγούσε στο συμπέρασμα πως το Τμήμα

ΔΕΝ ανταποκρίνεται στο ΦΕΚ του), δεν υπάρχει πουθενά η ελάχιστη στατιστική για το πόσα και ποια μαθήματα απ' τα ήδη υπάρχοντα αναλογούν σε κάθε κατεύθυνση.(Εφόσον η έκθεση εμμένει ότι το Τμήμα πράγματι καλλιεργεί σπουδές περιοχών;) Χαρακτηριστικές ερωτήσεις που ποτέ δεν τέθησαν και ποτέ δεν απαντήθηκαν:

Πόσα μέλη ΔΕΠ ασχολούνται με τις ανατολικές σπουδές;

Πόσα με τις σλαβικές;

Πόσα με τις βαλκανικές; Παράλληλα: Πόσοι φοιτητές διαλέγουν τις ανατολικές σπουδές;

Πόσοι τις σλαβικές;

Πόσοι τις βαλκανικές;

Επίσης : Αν κάποιος φοιτητής διαλέξει να ασχοληθεί με τις σλαβικές σπουδές , πόσα υποχρεωτικά μαθήματα και πόσα επιλογής έχει στη διάθεσή του, ώστε να θεωρήσει ότι έχει επαρκώς έστω ενημερωθεί για τις «γλώσσες , την ιστορία και τον πολιτισμό» των σλαβικών χωρών; (Το ίδιο πείραμα μπορεί να γίνει και με τις άλλες κατευθύνσεις , οπότε θα αναδειχθούν τα όποια προτερήματα ή θα φανερωθούν οι όποιες αδυναμίες).

3.Σχόλιο σχετικά με το επίπεδο εκμάθησης των γλωσσών (σελ.9 και 10):

Πώς κρίνουν οι ίδιοι οι διδάσκοντες των γλωσσών τις αλλαγές στο πρόγραμμα σπουδών;(Μερικές από αυτές έγιναν με εισήγησή τους , κάποιες άλλες όμως τους βρήκαν κάθετα αντίθετους, αναγκάζοντάς τους ακόμα και σε κατάθεση εγγράφων υπομνημάτων).

Επίσης: Πώς γίνεται να καταγράφονται οι γλώσσες ως πρωταρχικός στόχος του τμήματος , όταν οι διδάσκοντες των γλωσσών – πλην όσων στο μεταξύ κατέχουν θέσεις ΕΙΔΠΠ – έχουν τις χειρότερες δυνατών εργασιακές συμβάσεις στο πανεπιστήμιο, είναι ανά πάσα στιγμή «υπό απόλυση», χάνουν μισθούς, δεν πληρώνονται για τα δεδουλευμένα, δεν έχουν κανένα λόγο στις αποφάσεις μας-δεν τους ακούμε καν(το ελάχιστο που θα μπορούσαμε να κάνουμε θα ήταν να τους καλέσουμε να μιλήσουν σε μια ΓΣ, ή να τους γνωρίζουμε έστω!). Το επιχείρημα ότι υπάρχει πάντα κάποιο μέλος ΔΕΠ ή μέλος της ΓΣ υπεύθυνο για τις γλώσσες δεν μπορεί να σταθεί, όσο οι εισηγήσεις του συγκεκριμένου σε πολλές περιπτώσεις απορρίπτονται με κριτήρια άσχετα προς την πραγματική απόδοση βάρους στην εκμάθηση των γλωσσών(Μια απλή αναδρομή στην «πορεία» των γλωσσών στο Τμήμα μέσα απ' τις αποφάσεις των ΓΣ που σχετίζονται με το θέμα θα ήταν αποκαλυπτική για την υποτιθέμενη «περίοπτη»θέση των γλωσσών σε αυτό).

4 .Σχετικά με το αν το Τμήμα επιδιώκει να επιτύχει τους στόχους του ΦΕΚ ίδρυσής του (σελ.10) επισημαίνεται:

*«Είναι προφανές ότι η πρόταση δεν είναι αληθής»*ότι δηλ.επιδιώκονται οι στόχοι ίδρυσης και ως λόγοι αναφέρονται τα επιχειρήματα που προηγούνται (βλέπε 1,2,3)

5.Σχετικά με το αν το Τμήμα προάγει τη γνώση της ιστορίας και του πολιτισμού των γειτονικών χωρών (σελ.11):

“ ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ «πολιτισμός»; Πρωτίστως πολιτικές και οικονομικές επιστήμες; Ή και κάτι άλλο; Αν για μας «πολιτισμός» είναι πρωτίστως πολιτική και οικονομία , δεν θα πρέπει κάπου να το αιτιολογούμε;”

6. Σελ. 13 Σχόλιο αναφορικά με τη φράση «που να καλύπτουν τις γνωστικές ανάγκες και τις απαιτήσεις της κοινωνίας»

Ο όρος «γνωστικές ανάγκες της κοινωνίας» ενέχει ουσιαστική δυσκολία καθορισμού του. Ποιος τις ανιχνεύει και βάσει ποιων κριτηρίων αυτές τις ανάγκες. Το πανεπιστήμιο δεν θα πρέπει να πρωτοπορεί και να θέτει το ίδιο στόχους που δεν ταυτίζονται πάντα με τις πρόσκαιρες»ανάγκες της κοινωνίας», να καθοδηγεί δηλ.την κοινωνία σε μονοπάτια και γνώσεις πολύ πιο δύσβατα, άγνωστα, αλλά συγχρόνως αναγκαία; Σε περίπτωση που με τον όρο «οι γνωστικές ανάγκες της κοινωνίας» εννοούνται ανάγκες «εκπαιδευτικές» (επαγγελματική αποκατάσταση κλπ), επισημαίνω ότι αυτές τις παρέχουν οι επαγγελματικές σχολές συνήθως.Αντιθέτως, τα πανεπιστήμια παγκοσμίως καλούνται να ικανοποιήσουν «παιδευτικές ανάγκες».

7.Σελ.13 (ερώτηση 3.1.1) Σχόλιο για την διατύπωση της φράσης : «Βέβαια για την εκπόνηση των εργασιών που θα έχουν εμπειρικό χαρακτήρα, βασική συνθήκη αποτελεί η συνεργασία με τους κοινωνικούς και παραγωγικούς φορείς της κοινωνίας μας.»

«Δεν γίνεται κατανοητό τι σημαίνει αυτό και προπάντων τι σχέση έχει με την αξιολόγηση του Τμήματος».

8.Σελ.15 Σε ότι αφορά τις ανταλλαγές των φοιτητών ναι, αλλά μετακινήσεις μελών ΔΕΠ πώς προωθούνται απ' το τμήμα; Και ειδικά μέσα από κάποια συγκεκριμένη «προσπάθεια»;

9.Σελ. 29 Σχόλιο στην & «Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στον αρκετά μεγάλο αριθμό άρθρων που έχουν δημοσιευθεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με κριτές καθώς και στον αρκετά μεγάλο αριθμό ετεροαναφορών και συμμετοχών σε διεθνή συνέδρια με κριτές, που αντανακλά ως ένα βαθμό την απήχηση που έχει το ερευνητικό έργο του Τμήματος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο».

Η παράγραφος αυτή εισάγει ως βασικό κριτήριο αξιολόγησης του επιστημονικού έργου τα διεθνή επιστημονικά περιοδικά με κριτές. Αυτό, πράγματι, ισχύει για κάποιες επιστήμες. Όχι όμως απαραίτητα για τις ανθρωπιστικές, και πάντως σίγουρα όχι για τη φιλολογία, στην οποία οι μονογραφίες παίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο.Στη φιλολογία , ιδιαίτερα σημαντικές κρίνονται οι εισαγωγές και τα επίμετρα σε λογοτεχνικά βιβλία, οι μεταφράσεις έργων λογοτεχνικής ή γλωσσολογικής θεωρίας. Κάποια πολύ σημαντικά περιοδικά στο χώρο της φιλολογίας δεν έχουν καν κριτές , οι δημοσιεύσεις όμως σε αυτά βαραίνουν ιδιαίτερω. Τυχόν αποδοχή τέτοιου κριτηρίου ως πρωταρχικού θα έθετε σε δεύτερη μοίρα το έργο των συναδέλφων που δραστηριοποιούνται σε τομείς, όπου αυτό δεν εφαρμόζεται.

10.Σελ.29 Σχόλιο στην & «Επίσης προτείνεται η συγκρότηση επιτροπής έρευνας που θα είναι υπεύθυνη για θέματα που έχουν σχέση με την καταγραφή της βασικής έρευνας , της ερευνητικές κατευθύνσεις , τις δημοσιεύσεις»

«Τυχόν υποβολή σε κρίση επιτροπής των ερευνητικών σχεδίων των μελών ΔΕΠ περιορίζει κατά παράδεκτο τρόπο την ακαδημαϊκή ελευθερία, αντιτιθέμενο σε

αυτές ακόμα τις αρχές της λειτουργίας των πανεπιστημίων. Ως εκ τούτου αδυνατώ να συναινέσω ποτέ στη δημιουργία μιας τέτοιας επιτροπής που αντίκειται στη ακαδημαϊκή ελευθερία.

11. Σελ.40 και 44,45. Σχόλιο σχετικά με τη δημιουργία Ινστιτούτου Εκμάθησης Βαλκανικών , Σλαβικών και Ανατολικών Γλωσσών με την καταβολή διδάκτρων από τους συμμετέχοντες σπουδαστές εκτός Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

«Από ποιο σημείο της υπόλοιπης έκθεσης προκύπτει αυτή η ανάγκη; Τελικώς αιτούμεθα ή όχι την κάλυψη των προβλεπόμενων θέσεων ΕΙΔΙΠ για τις γλώσσες; Από προσωπική πείρα (προσπάθησα να διερευνήσω τη δυνατότητα ίδρυσης τέτοιας σχολής στο πανεπιστήμιο όσο είχαμε προβλήματα με τη διδασκαλία των γλωσσών) καταθέτω ότι ένα τέτοιο εγχείρημα μάλλον είναι αντίθετο με το νόμο.»

12. Σελ.45 Σχόλιο σχετικά με την προκήρυξη μιας θέσης ΕΕΔΙΠ για γλώσσα.

«Δεδομένης της συνεχώς επαναλαμβανόμενης βεβαίωσης για στήριξη της διδασκαλίας των γλωσσών, καθίσταται απορίας άξιον πώς ένας προγραμματισμός με βασικό άξονα τη στήριξη της διδασκαλίας των γλωσσών δεν προβλέπει ούτε μια θέση φιλολόγου».